

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedejska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stop. peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglašji
nad 45 mm višine
po Din 2.50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
in pri večjem o
poročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljku
dneva po prejšnjem

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6-III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Celokupni
račun: Ljubljana Stev. 10.650 in 10.349
za inostrane, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ali — ali

Z izjavo voditeljev KDK, da se solidari-
zira z zagrebškimi demonstranti, je zmagalo
v Zagrebu stališče ekstremistov, ki je čisto
identično z mišljenjem od nacionalistične mrž-
nje prepojene Vlaske ulice. Naravna posledica
te zagrebške ekstremistične zmage je morala
biti, da so pridobili na moči tudi bel-
grajski ekstremisti. Ko so ti videli skrajno ne-
popustljivost Zagreba, so mislili, da so na vi-
šini dolžnosti le, če odgovore tudi oni z istim
orožjem — s skrajno nepopustljivostjo. In ko
na eni strani izjavljajo voditelji KDK, da ne
priznavajo nobene stvari, ki je le v rahli vezi
z imenom Belgrad, odgovarjajo belgrajski eks-
tremisti, da je treba KDK k priznavanju pri-
siliti. Zato se vedno bolj množe kliči po trdi
roki, zato belgrajski listi vedno bolj napadajo
vlado dr. Korošca, zato vedno bolj zahtevajo
njen odstop, da bi potem prišla vlada trde
roke, ki bi pokazala silo in napravila v krat-
kem času red.

Proti stališču ekstremistov na eni in drugi
strani pa brani vlada dr. Korošca zdravo sred-
nje stališče. Pripravljena je ustreči vsem upra-
vičenim zahtevam zagrebških ekstremistov,
toda ne smejo biti s tem zadeti državni in-
teresi. Mogoče je izvesti do zadnje konse-
kvence stališče enakopravnosti, mogoče je iz-
vesti tudi drugačno ureditev države, toda le
pod pogojem, da od reform sila države nara-
sta. A ravno tako je v smislu srednje linije, da
se sprejmejo vse zahteve belgrajskih eks-
tremistov, če so te v skladu z državnimi intere-
si. Ne morejo pa biti sprejete vse zahteve enih
ali drugih ekstremistov, ker to bi privedlo v
katastrofo, ker vsi ti glasni ekstremisti ne
pomislijo na konec. Če bi zmagali zagrebški
ekstremisti v vseh točkah, potem bi bile zrah-
ljane vse vezi skupnosti in državna samostoj-
nost nas vseh bi bila v skrajni nevarnosti. Če
bi pa obveljale zahteve belgrajskih eks-
tremistov, potem bi zašli v situacijo, ki bi bila
neprimerno nevarnejša od današnje in iz ka-
tere bi bil prehod na normalno še težavnejši.

Zato je srednja linija edina rešitev in zato
mora obveljati politika sedanje vlade tako
dolgo, dokler ne zavladava enem ali drugem
taboru iztreznjenju in dokler eni ko drugi eks-
tremisti ne bodo zahtevali samo to, kar je
izvedljivo in kar more sprejeti vsak patriot,
pa naj pripada temu ali onemu taboru. Na-
ravno je, da ni politika srednje linije popu-
larna, ker je brez glasnih gesel in brez ble-
stečih besed. Ali zato je realna in koristna,
ker je edina možnost, da brez splošne nesreče
reši spor in da obvaruje ves naš narod pred
nepotrebnim trpljenjem.

Danes je še vlada dovolj močna, da ohrani
svojo politično linijo in da vzdrži atake
prestolniških ekstremistov, vprašanje pa je,
če bo imela to moč še nadalje, ker o tem so-
odloča tudi voditelji KDK. Če se ti nikakor
ne bodo mogli povzpeli do tega, da se upro-
pretiranim željam ekstremistov, če ne bodo
imeli poguma, da nastopijo proti demagoškim
zahtevam, potem je jasno, da bodo pridobili
na moči tudi belgrajski ekstremisti in s svo-
jimi zahtevami prodrli. Če pa bo zmagala pri
voditeljih KDK prevladnost, če bodo spo-
znali, kaj vse lahko dobe le z malo volje in
če bodo povdarili, da pod vsakim pogojem
ostanejo na pozitivnem državnem stališču, po-
tem je jasno, da bo v sedanjem sporu srednja
linija zmagala in da bo zdrava evolucija po-
lagoma izpolnila vse njih važnejše zahteve.

Ali uvidevnost v vrstah KDK in obznana
je nemogoča, ali pa te uvidevnosti ni in ob-
znana pride neizogibno. Ali — ali, na to usod-
no alternativo so spravili situacijo eni in drugi
ekstremisti. Zato pa naj eni ko drugi eks-
tremisti ne iščejo krivcev za napeto situacijo
samo drugod, temveč naj predvsem pogledajo
v lastne vrste, kjer je cela gora grehov in na-
pak. Zato pa si naj tudi posledice pripišejo
sebi in svoji nepremišljenosti. In odgovore si
naj na vprašanje, kakšno korist bo imel hr-
vatski kmet od obznane in kako bo obznana
odpravila neenakopravnost. Naj pomislijo
vendar na posledice in potem bodo spoznali,
da bo obznana neenakopravnost še povečala!
Ali je to njih namen, ali so res samo hujšaki
in niti od daleč ne voditelji naroda?

Nič ugodnejša bilanca pa tudi ne čaka
ekstremiste na drugi strani. Naj tudi dose-
žejo z obznano trenutno in navidezen mir,
toda pod tem mirom bo še bolj vroče tlelo
in požar bo izbruhnil potem le z večjo silo.

Ni dokaz prav nobene sile, če se kdo
postavlja z ekstremizmom, ker ni znal ohrani-
ti mirne krvi, temveč dokaz sile je, če kdo
ne podleže strastem in preмага poželenja
korajžnežev.

Izpremembe v Zagrebu

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Zagrebški veliki župan dr. Peter Zrelec je vpokojen. Za izvrševalca dolžnosti velikega župana v Zagrebu je imenovan Vojin Maksimović, artilje-
rijski polkovnik in profesor vojne akademije. Divizijski general v Zagrebu Dragoljub Uzun-
Mirković je premeščen v Skoplje.

Združeni napadi na dr. Korošca

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Opozicija, tako v Zagrebu, kakor v Belgradu te dni skuša obstoječe stanje rešiti z vso intenziv-
nostjo. Drugega programa nima. Vstvarjajo-
čega vsa opozicijska akcija ne more poka-
zati ničesar. Le v enem so si opozicionalci.
Belgradu in Zagrebu edini: v rušenju sedanje
vlade. Kaj naj bi potem sledilo, za to se ne
zmenijo. V razdiranju pa je te dni opozicija
izredno složna. Čeprav se skozi okno, ko go-
vorita zagrebška in belgrajska opozicija na
ulico, medsebojno napadala, vendar so vsi na-
padi skupen boj proti Koroševi osebi. Na
eni strani je Zagreb še pred 1. decembrom
dolžil dr. Korošca, da je nasilen, da je vpeljal
krvoločni režim, kakršnega naša država še
ni doživela. Po 1. decembru je to natočevanje
podesetirilo.

Belgrajska opozicija je na drugi strani
že po 20. juniju, po 1. decembru pa še po-
sebe, toliko g. dr. Korošca, češ, da ni dovolj
odločen, ker ne posnema Pašiča in Pribečevića
ter vodstva KDK enostavno ne zapre. G. dr.
Korošec je, tako kritizirajo, kakor Kerenski.
Kakor so Kerenskoga prehiteli razmere, mu
vzele preko noči državne vaje iz rok, državo
pa so prevzeli boljševiki, tako da vodi dr.
Korošec državo v nevarnost. Dr. Korošec je
neodločen. Dr. Korošec je kunkator. Dr. Ko-
rošec je Kerenski!

Vsa ta opozicija in vsi njeni voditelji
dobro vedo, da je hrvatsko vprašanje vpra-
šanje, v katerega so zapleteni vsi člani in
funkcionarji našega javnega življenja. Dobro
vedo, da vlada dela z vsemi silami, da pride
do sporazuma. Zagrebška in belgrajska opo-
zicija prav tako dobro veda, da Pašič z ob-
znano in ječami ni rešil hrvatskega vprašanja.
Obojni opoziciji nadalje dobro veda, da so po-
sledice vsakega izrednega koraka nezaželje-
ne. Na drugi strani dobro vedo, da se odgo-
vorni politik ne sme ozirati na čusivo, da ga

ne sme voditi sentimentalnost, da odgovarja
za skupnost.

Javna tajnost je nadalje, da so razmere
v Pribečeviću in Radičevi stranki povsem
drugačne, kot jih skuša naslikati strankino
vodstvo in da so prišli v Belgrad protesti od
hrvatskih strank, ko je hotel dr. Maček solida-
rizirati hrvatski narod z zagrebškimi demon-
stracijami.

Kljub vsem tem dejstvom se vrši koncen-
triran napad na dr. Korošca in se zahteva
njegov odstop. Pri vsem tem je značilno, da
igra glavno vlogo dr. Koroševa osebnost. Pri-
bečević in dr. Maček sta na zadnjem shodu
predvsem napadala predsednika vlade kot
papa dr. Korošca in Jugoslovanski klub pa kot
klub sedmerih popov. Današnja »Politika«
prinaša uvodnik z naslovom »V samostan, du-
hovnik!« Članek je eno samo grdo zmerjanje
dr. Koroševe osebnosti. List namiguje na
težko ustavno vprašanje, ki naj bi se čez noč
uredilo in celo pred posameznimi zakoni kot
je proračun. Čuditi se je drznosti tistih, ki
božejo ravno pod Koroševno vlado rešiti
ustavno vprašanje, ki naj bi se lažje rešilo,
kot se sporazumevajo vladne stranke o posa-
meznih zakonskih načrtih. Pri vsem tem ne
bereš niti besedice o tem, kako se naj v
oče državiški mentorja »Politike« uredi-
jo ustavna vprašanja, še manj, kakšen kon-
kreten program imajo tiste osebnosti, »avto-
ritete«, ki naj po »Politiki« izpodrinejo dr.
Korošca.

Vemo, da se marsikaj govori skozi okno
radi ulice. Vemo, da ulica še nikdar ni vodila
državne politike, niti pri nas niti drugod. Se-
danja vlada ne gleda na ulico, ampak na drža-
vo. Radi tega uživa zaupanje tistih, ki poznajo
državno življenje. Lastovke in politiki iz Za-
greba ter demagogi pa ravno sedaj niso zna-
nili pomladi, ki naj bi odnesla dr. Korošca.
Besedo imajo tisti, ki usovarjajo, in med temi
je širok Jugoslavije znan ravno dr. Korošec.

Nič izjemnih odredb

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Znova so
vrgli na belgrajsko ulico govornice o spremem-
bah v vladi, da, celo o vojaški diktaturi. Na-
povedovali so ministrske seje, ki se niso vršile
in ki jih vlada ni sklicala niti jih ni namera-
vala sklicati. Na teh ministrskih sejah, ki se
niso vršile, naj bi bila vlada sprejela neko
obznano nad opozicijo, prizadeto po zagreb-
ških demonstracijah. Nasproti tem trditvam
smo dobili vtis, da gre vlada povsem nor-
malno pot. Notranje ministrstvo je zbiralo ves
materijal, zaslišalo vse v poštev prihajajoče
funkcionarje, zlasti višje državne uradnike iz
Zagreba, in kot se čuje iz radijskih vrst, lo-
gično izdala nekaj odredb oblastem v Zagre-

bu. Te odredbe po zahtevu teh poučenih kro-
gov nimajo nobenega izjemnega značaja. Gre-
do za tem, da se zakoniti predpisi v Zagrebu
strogo vpoštevajo. Dalje se zdi, da se bo šele
potem, ko se polazejo prvi učinki teh uredb,
mogo ugotoviti, koliko so za ravnanje odgo-
vorni posamezniki, koliko organizirane sku-
pine. Četudi se napoveduje za jutri seja mi-
nistrskega sveta, katere dnevni red bi bili
edino zagrebški dogodki, oziroma ukrepi, ki
naj se store proti opoziciji, vendar vaš dopis-
nik o teh vesteh na merodajnem mestu ni mo-
gel dobiti potrdila. Najbrže bo seja ministr-
skega sveta sklicana pozneje.

Le delna slauka

Na zagrebški univerzi stavka o

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Iz Zagreba
poročajo, da so stavko na vseučilišču preglasi-
li Madžari (akademski klub »Vojvodina«),
radičevci in frankovci. Vse ostale skupine pa
so se izjavile proti štrajku. Na zborovanje niso
bili niti pozvani. Ta društva so »Mahnice«,
»Domagoje«, »Danica«, »Davidovičev demo-
kratski klub«, »Jugoslavija«, »Slovenski jug«
in marksisti. Kakor smo zvedeli, bodo imela
ta društva svoje zborovanje, na katerem bodo
podala izjavo proti stavki.

Zagreb, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Splošna
stavka zagrebških akademikov, ki so jo pro-
glasili radi tega, ker policija ni izpustila are-
tiranih akademikov, je izzvala v vseh treznih
krogih splošno začudenje, ker je motiv stavke

In tako se glasi sedanja alternativa tudi
takole: ali zmagava prevladnost ali pa ekstre-
mizem, ali bomo šli po zdravi poti, po ne-
krvavi poti evolucije, ali pa bomo pretrpeli
vse posledice katastrofne politike ekstre-
mistov. Ali — ali, besedo imajo voditelji KDK.

Madžari, frankovci in komunisti

nerazumljiv. Zlasti še, če se upošteva, da so
bili akademiki aretirani radi deliktov. To dej-
stvo je spoznala tudi »Riječ«. V uvodniku
pravi, da je stavka iluzorna, ker se je postavil
kot cilj nekaj, kar se ne more doseči. Razen
tega je samostojnodemokratski vseučiliški
klub »Jugoslavija« izdal komunike, v katerem
pravi, da se je stavka proglasila brez njegove
vednosti. »Jugoslavija« sicer obsoja nastop
policije, a prav tako obsoja govor, ki ga je
imel na sestanku zastopnik Madžarov. Vidi
se, da med samimi akademiki ni soglasja gle-
de stavke.

Zagreb, 5. dec. (Tel. »Slov.«) V zvezi s
stavko je vseučiliški profesorski zbor sklenil,
da se predavanja odgodijo do 9. decembra. Na
vseučilišču vlada popoln mir. Zdi se, da ta
mir ni po godu gotovim akademikom-hujšaka-
čem, ki so danes izdali proglas, ki je poln
napadov na državo. V proglasu se 1. decem-
ber naziva lažnivi in potvorjeni dan zedinje-
nja. Od tega dne so padale hrvatske žrtve
druga za drugo. Hrvatska je dala svoje naj-
boljše sinove, Hrvatska kri vpije po maščeva-

nju. V tem nenaravnem stanju sta 1. decem-
ber in izzivanje generalov z golimi sabljami
izbila dno čaši potrpljenja. Belgradu se ne
ukloniti. Tisti, ki se za kri padlih ne bodo ma-
ščevali, niso vredni svobode. Država Srbov,
Hrvatov in Slovencev se je ustvarila proti
volji Hrvatov. Hrvati se bodo znali braniti, če
ne drugače, s krvjo. Proglas dalje pravi, da
se je razširil glas, da se bodo Srbi janci postavi-
ljali kot uradniki na Hrvatskem. Proglas na-
daljuje, da hrvatski Zagreb te sramote nikdar
ne bo prenesel. Naj jih le pošljejo, ako ho-
čejo iti za Rističevićem. Proglas poziva prebi-
valstvo, da vztraja do ustvaritve neodvisne in
samostojne hrvatske države.

Izjava bivšega velikega župana

Zagreb, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Danes je
veliki župan dr. Zrelec sprejel častnike in jim
dal to-le izjavo: »Bil sem pozvan v
Belgrad, da poročam o različnih upravnih
vprašanjih, posebno o dogodkih 1. decembra
v Zagrebu. Po poročilu nisem dobil nobenih
posebnih navodil, razen tistih, ki jih imam od
prej. To je, da postopam strogo po zakonu.«
Na vprašanje, ali je resnična izjava, ki je iz-
šla v »Vremenu«, je odgovoril dr. Zrelec:
»Ta izjava nikakor ni resnična. Danes bom
poslal popravek »Vremenu«, ker ga nisem
radi prezaposlenosti mogel poslati prej.« »Vre-
menov« dopisnik me je srečal v predstobi mo-
jega urada. Rekel je, da je pravkar dobil vesti
od nekega častnika o dogodkih. Prosil me je,
da mu tudi jaz povem svoje vesti. Odgovoril
sem mu, da sem smatral za potrebno, da se
uradno določen program svečanosti tudi 1.
decembra tudi izvrši brez ozira na demonstra-
cije dopoldne. Ni res, da sem dopisniku dal
izjavo o nekem sporu s katerim od generalov,
niti nisem rekel o tem, da sem telefonično
obvestil ministra in podal ostavko, katere mi-
nister ni sprejel. Z ministrom nisem telefo-
nično govoril. Na nadaljnja vprašanja »Vre-
menovega« dopisnika nisem odgovarjal.«

De'avsko zaščitne konvencije z Nemčijo

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Že ob od-
hodu naše delegacije v Berlin se je trdilo, da
je šla s polnim zaupanjem, da se bodo delav-
ske konvencije sklenile, da se zavaruje jugo-
slovansko delavstvo v Nemčiji, in sicer radi
tega, ker je še nemška vlada v zadnjem času
spremenila stališče nasproti nam. Naša dele-
gacija je dosegla zelo lepe uspehe. Kot se
poroča iz Berlina, so se pogajanja končala.
Med obema delegacijama je dogovor skle-
njen in bo te dni parafiran. Za nas so pogoji
ugodni. Gotovo je, da med obema delegacija-
ma sklenjenemu dogovoru ne bo na potu no-
bena težava s strani vlade ali parlamenta. Te
konvencije bodo prišle v prid slovenskim ru-
darjem v zapadni Nemčiji, ki so težko pogre-
šali ugodnosti socialnopolitične zakonodaje te
države.

Finančni odsek

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Danes ob
4 je imel finančni odbor pod predsedstvom dr.
Milana Stojadinovića sejo, na kateri je raz-
pravljalo o pravilniku o zamenjavi s peskom
posutega zemljišča na področju apatinsko-so-
čanske vodne zadrage za državno zemljišče na
ozemlju gozdarskega ravateljstva v Apatinu.
Pri tej priliki je poslanec Vesenjajek pojasnil,
da v Sloveniji Mura, Drava in Sava tisočim in
stotinam malih posestnikov ob povodnji trga-
jo plodno zemljo, dobili pa niso nobene odškod-
nine. Minister naj vsaj to odredi, da pripa-
dejo nastali otoki oškodovancem? Minister
Pera Marković je obljubil, da bo storil po-
trebne korake.

Pred popoldansko sejo se je vršil se-
stanek radikalnih poslancev, ki so člani fi-
nančnega odbora. Seji so prisostvovali Velja
Vukičević, Ilija Mihajlovič, dr. Niko Subotić.
Predsednik odbora Stojadinović je pojasnil, da
je bilo na konferenci govora o razpravi o pro-
računu 1929/30. Sklenilo se je, da pride pro-
račun v obravnavo na prvi seji 12. decembra.
Istovrstno so sklenili, da bo z odborom vred
delala tudi vladna večina. Dopoldne bo delal
plenum, popoldne pa se bo posvetovala vla-
dna večina ob prisotnosti resornih ministrov
in bo obravnavala proračun kakor prejšnja
leta. Obljubilo se je, da se bo še pred 12. de-
cembrum končala razprava o uredbi gozdar-
sko-rudarskega ministrstva. Ker so bili neka-
teri radikali zoper to uredbo in so se izjavili,
naj to uredbo najprvo prouči gozdarski mi-
nister, se je ta njihov predlog sprejel.

Za verski pouk

»Posvetna oblast ima očetno krepkost in modrost; duhovska pa materino ljubezen in prisrčnost.« (Iz članka »O klerikalizmu« v Slovenscu 1893, št. 157. Članek je brezdvomno Kerk.) Ob teh besedah sem se spomnil na gorastno krstitev UJU, da naj poučuje verouk učitelj, ker ga duhovnik — po domače povedano — ne zna učiti! Tistemu, ki je zagrešil to utemeljitev, je res čestitati na nebolni domišljavosti. Ko smo hodili kot otroci v ljudsko šolo, smo imeli za najlepša dneva v tednu — če izvajamo šole prosti četrtek — torej in petek: takrat je bil namreč verouk in v razred je prišel katehet. Prihajal je med nas z vedno enako mirnostjo; nikdar ni bil razporejen, da bi se mu ne bilo ljubilo prijazno se ukvarjati z nami; vsemu, kar je povedal, se je poznalo, da tega ne govori radi kakke uradne dolžnosti, ampak radi tega, ker živi z nami in pozna naše potrebe in težave. V njem smo gledali ideal lepega življenja, kakršnega sicer nismo v taki meri videli nikjer.

So sicer izjeme — kje jih pa ni! — vendar pa v celoti lahko rečemo, da bi se v mnogih šolah vzelo naš mladini najlepše, kar je veže na šolo, ako bi se odzval verouk katehetu. Iz mnoge šole bi izginila s tem macedonska ljubezen in prisrčnost, ki je otroku tako potrebna. Napravite v Sloveniji ljudsko glasovanje, pa boste videli, da bo nad 90 odstotkov glasovavcev zahtevalo, naj ostane katehet v šoli; in še tistih par, ki bi glasovali proti, bi se jezilo na UJU, zakaj je vendar sprožilo tako netočno vprašanje, kjer morajo radi takih in takih zunanjih ozirov glasovati — proti svojemu prepričanju.

Slovensko UJU za verski pouk

Na naš uvodnik o potrebi verskega pouka je odgovoril »Učiteljski tovariš«, glasilo slovenskega dela UJU z notico, v kateri najprej pravi, da ni novi ljudskošolski načrt delo UJU, temveč vlade in nato pravi:

»V vprašanju verskega pouka stoji srbsko učitelstvo pač na svojem dosedanjem stališču, medtem ko se je večina slovenskega učitelstva že svojčas izrekla, da naj ta predmet poučujejo kateheti. To ne poudarjamo morda iz kakke oportunitete, ker je sedaj SLS na vladi in nam je predložila projekt, ki je nasproten temu stališču, temveč se sidičujemo na to, ker je to istina in je bilo to stališče zavzeto že pred časom, ko SLS ni bila v vladi.«

Jemljemo z zadoščenjem na znanje to izjavo »Učiteljskega Tovarisa« in pričakujemo, da bo UJU tudi oficijelno sprejela stališče večine slovenskih učiteljev.

Z ozirom na nekatere netočnosti »U. T.« pa moramo izjaviti, da mi nikakor ne nameravamo delati kakkega razdora med učitelstvom, temveč smo s svojim uvodnikom poudarili le to, da naši učitelji ne bi mogli ostati v UJU, če bi bilo to proti verskemu pouku. Naš klic je bil torej le pogojen in samo vesel nas, če je večina slovenskega učitelstva takega mnenja, da more biti ohranjena enotnost slovenskega učitelstva.

Na koncu bi pa samo še pripomnili, da je »U. T.« čisto brez potrebe pričel debato o avtorstvu novega načrta. Da ta ni v vrstah SLS, ve namreč tudi »U. T.« le predobro.

Historična vloga dr. Korošca

Na plenarni seji splitske oblastne skupščine je imel poslanec Ganza velik govor, ki ga označuje tudi »Obzorje« kot pomemben. To pa v sled onega dela govora, ki je vseskozi političen. Ta del govora pa se glasi:

»Danes po onem strašnem dogodku odmeva povsod enodušna in odločna zahteva, da se postavi državna ureditev na druge temelje. Ta boj za revizijo ustave spremljam z največjimi simpatijami in pripravljen sem ga podpirati, kolikor mi dopuščajo sile, da dosežemo ta politični cilj. Ne odobravam, da je predsednik naše stranke, gospod Stjepan Barič v današnji vladi. O dr. Korošcu pa smatram, da ima on historično nalogo, da je v teh kritičnih trenutkih, ko so najvišji državni in nacionalni interesi v nevarnosti, posrednik med tako zelo sprtimi brati Srbi in Hrvati. (Medklic: Zopet se bo prevaril! Preklicali boste.) Ne preklečam in mislim, da se ne bom zmotil. Zgodovina bo na vse zadnje vendarle izrekla svojo sodbo. Upam, da bomo to še mi doživeli. Dr. Korošec je po svojem značaju in po svoji kulturi kot spreten politik doprinesel največje žrtve, ko je obdržal oblast v svojih rokah, da ne pride do državljanske vojne med do skrajnosti razprtimi brati.«

Mislil, da bi bil dr. Korošec močnejši, če v njegovi vladi ne bi bili Hrvati.

Še pred šestimi meseci so hoteli oni, ki sedaj najbolj glasno kriče, zanjhati centralističnega zmaja in pogaziti to deželo. Govorim v najboljsem prepričanju in mislim, da je treba to državo preurediti, ali ne take, da nastanejo iz nje tri države, temveč da se razdeli v štiri ali pet avtonomnih ali federativnih pokrajin s popolno politično in finančno samostojnostjo, ki bi pa del svojih finančnih sredstev drage volje odstopil za skupne izdatke skupnih poslov.«

Tako ocenjujejo prevdarni in trezni Hrvati delo in naloge dr. Korošca! Seveda pa niso tega mnenja naši liberalci, ki smatrajo za svojo historično nalogo samo to, da mečejo polena pod noge »klerikalce« in naj ti vrše tudi najbolj nacionalno in najbolj koristno delo.

Francija proti „Anschlussu“

Siljen govor Brianda — Francoski zunanji minister o Vatikanu — Itali ani nezadovoljni

Pariz, 5. decembra. V nadaljevanju zunanje politične debate je govoril poslednji Briand, ki je predvsem energično nastopil za politiko Locarna. Francija ostane locarnskemu duhu vedno zvesta. Obljube, ki jih je dala Francija, so izvršene. V Porenju v zasedenem ozemlju je položaj danes popolnoma dober in mir. Zahteva po takojšnji izpraznitvi zasedenega ozemlja nima nobene pravne podlage, vendar je Francija pripravljena storiti vse, da izginijo tudi poslednji sledovi vojne. Zahteva pa popolno jamstvo za svojo sigurnost.

O Italiji pravi, da so neopravičeni njeni očitki, da se Francija oborožuje. Vojaški izdatki so stalno manjši in nikdar se ne bo Francija vpletla v vojno z Italijo, kajti on upa, da bo vedno zmagalo prijateljstvo.

O Anshlusu pravi, da je nemogoč brez izvršitve formalnosti, predvidenih v mirovni pogodbi. Brez privolitve Društva narodov ni Anshlusa. Kdor pa bi skušal postaviti narode pred gotovo dejstvo, bi napravil presenečenje, ki bi lahko imelo težke posledice za mir. Kar se tiče zahteve predgovornikov, da naj vlada intervenira pri Vatikanu, da se naj on zavzame proti Anshlusu in da naj v to svrhu uporabi tudi čl. 70 in 71 kot sredstva za pritisk, izjavlja zunanji minister, da imajo vsa pogajanja z Vatikanom mednarodni značaj. Avstrijski katoliki lahko iz notranje političnih ozirov poskušajo izvršiti Anshluf, Vatikan pa nima nobenega interesa, da bi v korist nemške notranje politike dopustil razkrojitev katoliške celine v Avstriji. Sveta Stolica ima višje poglede. On en dela za kratko dobo, kolikor traja poslanski mandat, marveč živi v tradiciji in uravnava svoje nastopanje za da-

doko bodočnost. Konečno pa ima Vatikan največji in resničen interes, da se uvrsti in obdrži mir in ne bo nikdar podvzel nekaj, kar bi moglo škodovati miru.

Konečno apelira na avstrijsko ljudstvo, naj se ne da zapeljati od krivih prorokov in naj se raje navzame duha solidarnosti vseh narodov.

Pri glasovanju o proračunu je dobil Briand ogromno večino.

Paris, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Briandov govor v poslanski zbornici je bil velik uspeh zunanega ministra. Listi hvalijo Briandovo odločnost in modro politiko, posebno pa se naglašajo popolno soglasje med Briandom in Poincarejem glede pripravljenosti Francije za izpraznitev Porenja »brez spekulacije«, čim bo bo rešen problem reparacij. Naglašajo se tudi Briandovo svarilo proti propagandi za priključitev Avstrije k Nemčiji. Ugotavlja se tudi soglasje med Briandom in Chamberlainom o tem, da Nemčija nima nobenega pravnega naslova za zahtevo po izpraznitvi Porenja. Velika večina, ki jo je dobil včeraj Briand pri glasovanju o proračunu za zunanje stvari, je bistveno utrdila Poincarejevo vlado. Pokazalo se je tudi, da ravno tako, kakor za Nemčijo, tudi za Francijo ni mogoča nobena druga zunanja politika, kakor lokarnska politika.

Milan, 5. dec. (Tel. »Slov.«) V Italiji zelo skeptično presoja osebne izjave Brianda o francosko-italijanskih odnosih. Najprej hočejo v Italiji videti dejanja, ali se bodo francoski akrepi, ki ji je sklenila vlada proti delovanju italijanskih beguncem, tudi res izvršili. Danes se Italijani zopet vrnili 12 francoskih vojaških odlikovanj.

Zboljšanje stanja angleškega kralja

London, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Današnje zdravniško poročilo o bolezni kralja, ki je bilo izdano ob 11. dopoldne, ugotavlja nekako zboljšanje. Noč je bila precej mirna ter je upanje, da bodo mogli zdravniki uspešno zdraviti ponovne pojave vnetja pljuč in reberne mrene, ki so včeraj povzročili vznemirjenje. O stanju srca, ki je za potek bolezni odločilno, ne pove poročilo nič. Včeraj je položaj postal že tako kritičen, da se je ob enajstih ponoči brezžično razširjala vest, da leži kralj v težkem boju med življenjem in smrtjo. Poročila o bolezni se bodo do danes dalje objavljala v vseh poštnih uradih. »Exchange Telegraph« poroča, da zboljšanje traja tudi še danes.

Atentat na Pilsudskega?

Varšava, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Na vrtni terasi v belvederski palači, v kateri stanuje maršal Pilsudski, je bil danes zavržno ustreljen grajski paznik. Govorilo se je o političnem atentatu na Pilsudskega. Zločina pa sumijo bivšega agenta poročevalskega oddelka v vojnem ministertvu, ki je bil v zadnjem času zaposlen v obmejni straži. Svoje tamošnje meso je baje zgubil po krivdi ubitega grajskega paznika, tako da bi bil umor nepolitično osebno maščevanje.

Reforma sodišč v Franciji

Pariz, 5. dec. (Tel. »Slov.«) V poslanski zbornici je danes prišlo do obširne debate o reformi porotnih sodišč in v splošnem o sodnem redu. Povod za to so dali odmevi iz procesa proti Modugnu in opetovane demonstracije pariških porotnih sodišč. Ravno včeraj je pariško porotno sodišče zopet izreklo oporotilno razsodbo, ker so se porotniki bali previsoke kazni, če bi potrdili obtoženčovo krivdo. Pravosodni minister Barthou je zagotovil, da bo vlada v najkrajšem času predložila nov zakonski načrt. V zvezi s tem je zahteval lotarinski komunist Doeble, da naj se v Alzaciji in Lotaringiji pri vseh sodiščih uvede nemški jezik kot uradni jezik, ker večina prebivalstva ne razume francoskega jezika. Poincare je pristal na govornikova izvajanja in pravosodni minister Barthou je izjavil, da je vlada že storila potrebne korake, da se nemški jezik uvede pri sodiščih v Alzaciji in Lotaringiji.

Proti nadvojvodi Albrechtu

Budimpešta, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Poluradno se kot tendenciozna izmišljotina demantira izjava nadvojvode Albrehta, da bo v dveh letih madžarski kralj, o čemer je včeraj govoril v parlamentu socialnodemokratski poslanec Györki. Bivši ministrski predsednik Friedrich je napovedal, da bo poslanski zbor niel direktno vprašal nadvojvodo Albrehta o njegovi kandidaturi za prestol.

V boju proti nazadovanju porodev višijo italijanske oblasti v zadnjem času strog nadzor nad zdravniki in babicami, ki pomagajo pri splavih. Za take prestopke se je poostila kazni. V Genovi je bil v procesu radi splava, pri čemur je porodnica umrla, odgovorni zdravnik obsojen na sedem let težke ječe, potem na izgubo izvajanja zdravniškega poklica za sedem let, dočim so mu dosmrtno odvzeli meščanske pravice.

Zlobni napadi na goriškega nadškofa

Glavni organ fašistovske stranke na Primorskem priobčuje pod naslovom: »Obtožbe proti goriškemu semenišču« oster napad proti temu cerkvenemu zavodu, proti goriškemu nadškofu in proti vsej slovenski duhovščini. »Popolo di Trieste« se ne ustavi niti pred cerkvenimi vrati in gre »radi svetosti sv. vere!« tako daleč, da očita slovenskim duhovnikom, da uganjajo protitalijansko propagando celo v spovednici. Najprej se zgraža »Popolo« nad »Slovenec«, ker je posvetil »štiri strani 70-letnici Andreja Kalana, nekega slovenskega duhovnika ljubljanske škofije, pod katero spada tudi postonjski okraj, to je italijansko ozemlje«. Nato pričinja svoj »j'accuse« proti goriškemu semenišču v odgovor na pismo mons. Brumata, ravnatelja tega zavoda, direktorju lista »Giornale d'Italia«. »S tem ne namerava fašisti zadeti najvišjih cerkvenih hierarhij. Sveta stolica je izven vsakega suma, toda radi svetosti sv. vere je potrebno, da nekateri višji pastirji ne izrabljajo svojih funkcij v druge namene kakor verske. V teku telega tega leta in še prej smo stalno ovajali vztrajno protitalijansko propagando, ki jo izvajajo slovenski duhovniki s poučevanjem verstva v slovenskem jeziku in s še bolj zavratnim orožjem, s spovednico. Poročali smo že, da je goriško semenišče gnezdo, v katerem se vzgajajo protitalijanski duhovniki, in kako so cerkvene oblasti dopustile — od leta 1918. do danes — da od primorskih škofij odvisi ozemlje onkraj meje in da je ob istem času ozemlje, ki je postalo za vedno italijansko, podrejeno jugoslovanskim škofijam.

Cerkvena oblastva morda ne vedo za italijansko zmago; toda mi dobro vemo za nekatere podrobnosti, ki so v polnem nasprotju s sladkimi besedami mons. Brumata. Da je eks. Borgia Sedej po svoji duši in po svojih delih Slovenec, je dobro znano; ni pa morda tako dobro znano, da so klerikalni krogi podvojili svoje protidržavno delo prav v času, ko fašizem deluje z vso silo za poitalijančenje obmejnega ozemlja, za kar mu je dala pravico italijanska zmaga.

Goriško semenišče je podrejeno nadškofu Sedeju, vodi ga mons. Brumat in v njem poučuje monsignori Zigon, Pavlica, Ličan, Tull, dr. Toroš in Del Fabro. Mons. Brumat je sicer Italijan, a je tesno vezan na mons. Sedeja in je prišel na mesto mons. Castelliza, ki je imel to napako, da je bil italijanskega čustvovanja. Edini Italijan med tolikimi Slovenci in Hrvati je mons. Del Fabro, kateremu so se prav radi tega metala polena pod noge in mu je pred kratkim naložil težko kazen »a divinis« Slovenec, goriški nadškof. Don. Toroš je nekoč javno protestiral proti odstranitvi slovenskih kapucinov iz Gorice. Prav ta don Toroš je dobil stolico »zgodovine« proti volji goriške prefektore in pravosodnega ministra. Don Toroš dobiva plačo od semeniškega ravnateljstva, ker je jasno, da mu italijanska oblastva niso nakazala plače; za to mesto nima nikakega naslova. Edini naslov: njegovi prejšnji in sedanjí nastopi fanatičnega Slovenca.

Drugi profesor Don Tull je bil med vojno vojaški kurat v avstrijski armadi in je spremljal v smrt italijanskega iredentista Nazario Sauro. Ekonom v semenišču je Don Rutar, zagrižen nasprotnik Italijanov, ki je dvignil ves denar iz Zadržne zveze in nasvetoval vsem svojim znanecem, naj storijo prav tako, ko je bil Zadržni zvezi postavljen fašistovski komisar; razburjal je ob tej priliki javnost s širjenjem neresničnih vesti. »Umevno je, da v takem zavodu, v katerem so vsa mesta od ravnatelja do zadnjega služabnika v slovenskih rokah, popolnoma enako ozračje kakor onkraj meje. Nedavno smo poročali, kako so nekateri Vsesrbi narisali zemljevid Velike Jugoslavije, ki gre od Carigrada do Soče. Danes moramo povedati nekaj več; podobne in še hujše norosti se propovedujejo na italijanskem ozemlju. Neki gojenec v goriškem semenišču je v svojem predavanju o »Beneški Sloveniji« trdil, da so naravne meje Slovenije ob Tagliamentu! In iz tega semenišča prihajajo duhovniki za obmejne pokrajine, kjer fašizem utrjuje mejo med Italijo in Balkanom; v tem semenišču se vzgajajo najbolj zavratni hujskači, ki pridigujejo o začasnosti italijanskega režima, hvalijo bandite v Prestranku in gredo na roko požigalcem in tolovajem. V tem semenišču se pripravljajo propovedniki slovenske besede, ki ščuvajo ženske, naj ne dajejo otrok v fašistovske organizacije, pozivajo mladino, naj sledi zgledu zločinskih orjunašev in vzgajajo v dušah pomilovanje »žrtve« fašistovskega režima.« List trdi nadalje, da bi lahko navedel še hujše obtožbe proti duhovnikom, ki bi jih oblastva lahko uporabila. Poleg »teh večjih ognjišč balkanskega okuževanja« je še preostali slovenski tisk, to je »Pučki Prijatelj«, »Mali list« in »Istarska Rijeka«.

»Popolo di Trieste« zahteva, da se ustavijo vsi ti listi. Fašizem bi šel prav lahko mimo goriškega semenišča in slovenskih lističev, ako bi ti ne zastupljali ozračja, ki mora biti popolnoma italijansko. »Radi tega ovajamo še enkrat umazane pastirje slovanstva, ki se plazijo ob naši meji; Mi hočemo očistiti zrak od okužujočega mrčesa, mi hočemo da italijansko solnce ozdravi močvirje in zasije v duše in jih približa latinski civilizaciji.«

Tudi »Piccolo« od nedelje napada goriškega nadškofa, ker je v svojem škofijskem listu za mesec november zapovedal duhovnikom, da uvedejo verske šole. Učni jezik v teh šolah bo materinski. »Piccolo« podtika škofu, da je uvedel čisto navadna politična šola. Najprej je vdaril proti škofu »Giornale d'Italia«, zdaj še dva primorska dnevnik.

Iz časopisov

Ker je dr. Korošec zunanji minister. Mostarska »Narodna Sloboda« zaključuje svoje poročilo o splitskih županijskih volitvah tako-le: »Tako dobi Split po 10 letih v lastni državi hrvatsko večino in pri tej priliki morejo zastopniki delavcev prvič po desetih letih nastopiti svobodno in odkrito, kakor še nikdar. Leta 1926. je vlada, v kateri je bil tudi pokojni Radč, uničila delavske mandate. Današnja vlada pa tega ne dela, temveč jim daje polno svobodo govora, ko vsakemu drugemu državljanu te države. Iz tega se jasno vidi, koliko je resnice o »krvavem režimu« dr. Korošca! — Na drugem mestu pa piše ista »Narodna Sloboda«: »Neki poslanci demokratske stranke so zahtevali od dr. Korošca, kot notranjega ministra, da preimsti nekega policijskega uradnika iz Bišolja. Dr. Korošec ni našel nobene krivde pri tem uradniku in ga zato ni hotel premestiti.«

Belgrajske vesti

Odlikovan je z redom Sv. Save III. razr. podpreds. viš. dež. sodišča v Ljubljani dr. VI. Golja.

Na pošti v Ivanjih je imenovan Vogrine. Danes so bili pri g. dr. Korošču češkoslovaški poslanik g. Šeba, pomočnik ministra g. Lazić in namestnik zunanjega ministra g. Šumenković.

Danes je končal svoje delo takozvani gospodarski odbor za javna dela.

Ministrstvo za agrarno reformo je skupščini predložilo zakonski načrt o likvidaciji veleposestev.

Danes je prišel v narodno skupščino tajnik radičevskega kluba dr. Barešić. Njegovo potovanje ima strog političen značaj.

V skupščini sta danes imela dolg razgovor samostojni demokrat Popović in Davidovićev demokrat Slavko Dukanec. Nato je Dukanec poročal Davidoviću o svojem razgovoru s Popovićem.

Brat v Pragi umorjenega Cena bega je podal obširno izjavo, v kateri zanika, da bi bila njegova družina v kakršnikoli zvezi s sedanjim umorom v Pragi.

Dve težki nesreči

K avtomobilski nesreči v št. Vidu nad Ljubljano, o kateri poročamo na drugem mestu, nam še poročajo: Povoženega dečka so takoj z rešilnim avtom prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer pa je že po nekaterih minutah umrl. Nesrečni deček je 13 letni Ivan Krušič, posestnikov sin iz št. Vida št. 13.

Rešilna postaja je snoči s kolodvora pripeljala v bolnišnico 23 let starega Ivana Repovža, premogbnega delavca iz Zagorja. Najbrže se je hotel v Litlji z osebnim vlakom odpeljati domov. Ko je osebni vlak odpeljal, so ga našli na litijaki postaji razmesarjenega na progi. Odrezani ima obe nogi, poleg tega pa ima zlomljeno roko. Težko da bi preživel noč. Ko so ga prepeljali v bolnico, je bil še pri zavesti, kmalu pa se mu je začelo blesti. Doma je iz Renke 26 pri Zagorju.

Novosaška vremenska napoved. Oblačno. Vetrovi menjajoče se smeri. Zmerno hladno. V hribih bo najbrže snežilo.

Dunajska vremenska napoved: V gorah razjasnitev, ponoči mrz. V nižinah oblačno ali megla, tu in tam razjasnitev, ponoči mrz.

Kaj je novega

Koledar

Četrtek, 6. novembra: Miklavž.

Osebnosti

★ **Odlikovanja.** Na predlog pravosodnega ministra so bili odlikovani: z redom sv. Save 2. razreda Ivan Okretič, podpredsednik stola sedmorice v Zagrebu; dr. Anton Rogina, predsednik višjega deželnega sodišča v Ljubljani; dr. Viktor Aleksander, višji državni pravnik v Zagrebu; z redom sv. Save 3. razreda: Srečko Trohar, Henrik Lasič, Franc Pernuš, dr. Anton Furlan, Tomaž Silvester, svetniki stola sedmorice v Zagrebu; Franc Rekar, predsednik dež. sodišča v Ljubljani, dr. Franc Zihner, predsednik okrožnega sodišča v Mariboru, dr. Mirko Graselli, višji državni pravnik v Ljubljani.

★ **Cerkveno odlikovanje.** Gospod Matija Škerbec, mestni župnik v Kranju, je bil ob priliki nastopa nove župnije imenovan za škofijskega duhovnega svetnika.

★ **Šolske vesti.** Za ravnateljico dekliške mešč. šole v Mariboru je imenovana ga. Irma Scheligo, bivša ravnateljica dekl. mešč. v Ptuj. Za učitelja v Šoštanju je imenovan Jurij Vreže. Na deško meščansko šolo v Maribor je premeščen Iv. Matelič, kontr. šolski upravitelj pri Sv. Barbari v Slov. goricah. Na meščansko šolo v Slov. Bistrico prideta učitelj I. Velnar in učiteljica V. Vodenik.

★ **Poroka.** V cerkvi sv. Petra v Ljubljani sta se poročila 5. decembra g. Janez Grum, učitelj v Leskovcu, in gđ. Andreja Skuljeva, učiteljica v Velikem Podlogu.

★ **V naše državljanstvo** so sprejeti Ivana Minuž, roj. Vesel, posestnica iz Sodražice; Vlacav Mah, narednik iz Maribora, in Josip Vidrih, gosp. pomočnik iz Vrtilč, marib. okraj. — Izstop iz državljanstva kraljevine SHS je dovoljen Antonu Dvoršaku, pristojnemu v Šikole, ptujski okraj; Hermini Fale, pristojni v Slovenjgradec, slovenjgraški okraj; trgovskemu potniku Ivanu Sakoviču, pristojnemu v Vadarci, murskosobotni okraj; vdovi Alojziji Gril, pristoji v Kapljo, slovenjgraški okr., in posestnici Rozi Marhold, pristojni v Gornjekajbowski Dol, mariborski okraj.

Ostale vesti

★ **Odprava knjig Družbe sv. Mohorja.** Na razna vprašanja poroča ravnateljstvo Mohorjeve družbe, da se odprava knjig vrši in da so bile za inozemstvo že v novembru odposlane vse knjige. (Inozemstvo, ker je najdlje, je pač upravičeno, da je prvo na vrsti.) Za ljubljansko škofijo se odpravljajo knjige sedaj in sicer po abecednem redu dekanij. Doslej so bile odposlane desetim dekanijam (do črke N). Gospode poverjenike prosimo, naj se nikar ne trudijo z reklamacijami za knjige, ker morajo pošiljke itak v najkrajšem času dospeti na vse postaje.

★ **Zbor zaupnikov SLS za novomeški okraj** bo prihodnji ponedeljek 10. t. m. ob 9 dopoldne v Rokodelskem domu v Novem mestu. Na dnevnem redu je poročilo poslanca dr. Kulovca in oblastnega poslanca dr. Česnika. Zaupniki, pridite polnoštevno!

★ **Glavna skupščina JNU.** V nedeljo, dne 30. decembra, se bo vršila v Ljubljani letošnja glavna skupščina Jugoslovanskega novinarskega združenja s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev skupščine in poročilo verifikacijskega odbora. 2. Poročilo osrednje uprave in sekcij. 3. Poročilo o imovini združenja in poročilo nadzornega odbora. 4. Absolutorij staremu odboru. 5. Predlog o izpremembi pravil. 6. Volitev nove uprave in nadzornega odbora. 7. Predlogi.

★ **Prijave dohodkov za odmero zgradarine (najmarine) za l. 1929.** je vložiti najkasneje do 15. januarja 1929. Kdor ne bo pravočasno vložil, bo moral plačati višji davek in bo vsak odpis tega povška nedopusten. Tiskovine za te in vse druge davčne prijave se dobe v pisarni Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani, Salendrova 6, in v trgovini Ivana Bahovca, Stari trg št. 20, v Gospodarski pisarni Josipa Tribuča na Glincah, v trgovini Janka Rahnetna na Selu in v prodajalni I. Krajca nasledniki, Novo mesto. Povsod drugod pa pri društvih hišnih posestnikov oziroma od njega določeni prodajalni.

★ **Življenje v Belgradu** se jako razvija. Dvigajo se krasne stavbe, ceste gradijo, ulice asfaltirajo, vse se modernizira. Belgrad, prestolnica, ima krasno bodočnost. Na ulici slišiš različne jezike. Tu vidiš Albanca, ki išče službe, tam Dalmatinca nosača. Slišiš Nemca in Italijana, ki hitita po svojih opravkih. Tudi Slovenec je zastopan. Tu so slovenski uradniki in slovenska dekleta, ki si služijo v mestu svoj kruh. Imaš v Belgradu različne klube. Hrvati imajo lep svoj klub, isto imajo Čehi in Francozi. Ako vprašal, ko slučajno prideš v Belgrad, kje je slovenski krožek, — ga ni. Skrajni čas bi bil, ko je v Belgradu na tisoče Slovencev, da se zganejo in ustanove svoj krožek. J. S.

★ **Mesto pisarniškega uradnika II. ali III. kategorije** je razpisano pri okrajnem sodišču v Kranju. Prošnje je vložiti do 31. decembra.

Poverjenikom Mohorjeve družbe in vsem Mohoranom

Slovenska Straža vas vse prav iskreno prosi, da pri pobiranju naročnine za knjige družbe sv. Mohorja ne pozabite naših omejenih bratov! Dajte, prispevajte vsak po svoji moči, da bomo odceno posegli v boj za pravice naše slovenske krvi, naše slovenske kulture, našega jezika! O pravem času bomo poslali vsem gg. poverjenikom poštahranilnične položnice za nabrane darove.

Brat, ki k bratov robstvu molči, vreden ni, da živi. (Pregelj.)

Po 8 letih pojasnjen umor

2. januarja 1921 so našli lovci na polju blizu vasi Lipa, okraj Dolnja Lendava, neko mrtvo žensko, ki je bila s konopcem privezana za neki grm. Orožniška postaja v Turnišču je takoj, ko je bila o tem obveščena, poslala na kraj svojo patruljo, ki je ugotovila, da je morala biti ženska na poti izpod Lipe v Gančane udarjena z nekim topim predmetom na čelo, nakar se je gotovo onesvestila in padla na tla, koder je bila tudi mala mlaka krvi. Ubijalec je tu svojo žrtev slekel in ji odvzel vse stvari, ji zavezal okrog vratu zelo umazan konopec in jo vlekkel po trebuhu kakih 80 m do nekega grma in jo zamaj privezal. Ubijalec je ostal neizsleden, ker ni pustil za seboj nobenih sledov. Takisto pa tudi ni bila ugotovljena identiteta umorjene. Mislilo se je, da bi mogla biti to neka Rusinja. Truplo je bilo fotografirano in pokopano.

V avgustu t. l. je orožniški podnadrednik g. Josip Trbižan od orožniške postaje Murska Sobota slučajno prišel na sled ubijalca, toda dokazov še ni bilo. Trbižan kakor tudi vsi drugi orožniki soboške orožniške postaje so bili neprestano na delu in zbirali podatke, da bi se umor razjasnil. Preskrbeli so si fotografijo umorjene, ko je bila še živa in primerjati to fotografijo s fotografijo umorjene. Ugotovilo se je, da je umor izvršil, oziroma da je bil pri njem udeležen, cigan Anton Horvat, 38 let star, stanujoč v ciganski naselbini Pušča pri Murski Soboti. Omenjeni cigan se je bavil z brusaštvom pa tudi s krajo, če mu je kazalo. Razume se, da zato ni ljubil stalnega prebivališča. Zato se mu je tudi tako težko prišlo na sled.

3. t. m. zgodaj jutraj ga je nadaroma iznenadila v hiši njegove izvoljenke orožniška patrulja. Ko je Horvat zapazil pri vratih orožnike, je takoj zaslutil, za kaj gre. Mislil, ča se mu bo posrečilo odnesti pete, je hitro skočil skozi okno, kjer ga je pa že drugi orožnik

čakal in pograbil. Ko so Horvata pripeljali na postajo v M. Soboti, je sprva vse odločno tajil, šele ko so mu začeli čimdalje bolj dokazovati in mu postregli celo s fotografijo, je začel jokati in izpovedal, da je l. 1920. delal v Medjimurju pod imenom »Bočkor«. Ravno radi tega imena se mu ni moglo toliko časa priti na sled. Pravega njegovega imena v Medjimurju ni nihče vedel. Ob tej priliki se je seznanil z neko 24 letno Uršulo Vinatič, s katero je navezal kmalu ljubavne zveze. Priležnik Uršuline matere pa nikakor ni mogel trpeti Uršule in je zato Horvata nagovarjal, da bi jo odpeljal v Prekmurje in jo ondi ubil. Uršule pa je bil že tudi Horvat sam sit in je želel, da bi se je na kak način iznebil. 23. decembra 1920 jo je izvalil s seboj z izgovorom, da jo bo peljal v Gradec in jo tam poročil. Priležnik Uršuline matere ju je pod Lipo počakal in tu s kolom po glavi ubil umorjenko, medtem ko je Horvat sam pobegnil in se sedaj dela, kakor da ne bi ničesar vedel, kaj se je nadalje godilo. Vso krivdo zvrča na priležnika Uršuline matere.

Horvata so orožniki izročili sodišču, kjer čaka sedaj zasluženega plačila.

Obenem s aretacijo Horvata pa se ni zvedelo samo za opisani umor, ki se je izvršil l. 1920., marveč se je orožništvu posrečilo tudi, da odkrije sled neke opasne roparske tolpe, ki je v zadnjih letih izvedla več predrznih tatvin v Prekmurju in celo v Mariboru. Za člani omenjene tolpe se na podlagi zbrane gradiva vodi odločno poizvedovanje.

Razstava radijskih aparatov

od 1. do 9. decembra v Akademskem domu, Miklošičeva 5

Strokovna razlaga. Vsak večer predvajanja. Oderto od 8—12 in 2—8. Vstop prost.

Jean Mauciere:

„Skok“ in njegov gospodar

V govorilnico, kjer je sprejemala prednica vse one, ki so — z raznimi naslovi — imeli opravka v zavetišču, je prišel nekega jutra gospod Dupont.

»Častita mati,« spregovori debeli možakar, ki je bil tudi župan, »častita mati, prišel sem k vam radi starega brusača Parrotja.«

»Kaj?« vpraša redovnica, »ali mu ni roka ozdravela? Revež! Kar je padel na ledu, ga je naša sestra Alice hodila vsak dan obvezovati.«

»Popolnoma se je že popravil, spoštovana mati. Le v zapestju so mu otrpnile kosti in zdravnik meni, da mu ni pomoči. Zato, da bi brusil nože — — —«

Obiskovalec se je nekam čudno držal. Sestri Pauli, ki si je dala dlani v rokave, je stopil pred oči zbit obraz starega brusača: brez sorodstva in brez dela je bil obsojen, da umre vsled pomanjkanja, če — — — Redovnica je našla rešitev:

»Kar k nam naj pride. Pri nas bo z drugimi lepo v miru preživel svoje zadnje dni; bomo že skrbele zanj...«

»O tem sem trdno prepričan, častita mati, in želeli smo vsi, da bi ga videli tu pri vas. Občina bo samostanu zelo hvaležna. Samo to je: možakar je neumen kakor njegova oslica in noče ničesar slišati o samostanu.«

»Nekega dne pa ga boste našli mrtvega

od gladi ali pa bo zmrznil! Zakaj noče priti k nam?«

»Ne vem — — — morda se drži svoje podrtije radi — — —«

Prednica pomisli in zaključi:

»Poslala bom k njemu našo sestrico Franciško, ki je tako uljudna. Ona ga bo pregovorila.«

Zivahno je šla redovnica proti predmestju in iskala kočo očeta Parrotja. Resnost se ji je brala na licu in skrbela jo je naloga, katero je morala izvršiti; njeno mlado lice je kazalo toliko resnične dobrotljivosti, da je po nalogu matere prednice morala opraviti vse težavnejše posle: taka je bila sestra Franciška. In kakor je bilo videti, je bila to edina sestra, ki bi mogla pripraviti onega revnega starca do tega, da bi se ločil od svoje revščine in tudi od svoje bajte bolj sprejel mirno življenje v samostanu.

Možiček je sedel na klopi, ki je stala na ozkem dvorišču pred hišico. Toplo solnce je zlatilo mah, ki je rasel nad z gobami poraslim pročeljem in s svojo toplino oblivalo to revno človeško podrtje.

Ves neboljen in skrušen od dela je sedel starček in se grel na solnce, staro čepico si je potlačil globoko na bele lase in človek bi rekel, da brusač ni ničesar premišljeval. Ali raztrgana obleka in suh obraz sta razodevala tako pomanjkanje, da je redovnica pospešila korak.

»Dober dan, oče Julij!« ga je pozdravila z materinskim glasom, čeravno bi ji bil starček lahko že stari oče; »kako kaj živite?«

Starček je okrenil glavo, ki mu je štrlela

na suhem vratu. Zgubane obrvi so se mu dvignile in z raskavim glasom je pojecljal:

»Živim kot starec, ki bo preminil v svoji luknji.«

»Oh, ne govorite tako!« odvrne mala sestra globoko ganjena. Sprejele vas bomo v zavetišče in z vso ljubeznijo bomo skrbele za vas...«

V obeh je možičku zasijal žarek, ki pa je takoj ugasnil.

»Nikakor ne!« je odločil. »V sirotišnico pa ne grem...«

»Ali mislite, da pri nas ne boste srečni?«

»Ne pravim, da ne bi bil srečen — — — toda imam nekoga, ki ga nočem zapustiti.«

V trgu ni bilo človeka, ki ne bi bil vedel, da je oče Parrot popolnoma sam na svetu in sestra Franciška se je začudila:

»Vi imate koga, oče Parrot, vi?«

»Da, da — — — in dobro ga poznate!«

Možiček je vzdihnil, sestra pa se je vznemirila: Kaj pa, ko bi taki revni starci, ki nimajo hrane in nihče zanje ne skrbi, kaj, ko bi v svoji glavi — — — Tedaj je brusač, ki se je le težko brzdal na klopi, poklical:

»Skok!«

Tedaj se je prikazal skozi napol odprta hlevna vrata osel, ki je toliko let prepejval po okraju mal voziček, na katerem je bil gospodarjev brus; osel se je čvrsto postavil na svoje suhe noge in je ljubeznivo gledal predse, medtem ko mu je bila dlaka vsa skuštrana.

Zival se je približala gospodarju — spotoma je še šavnila šop majhne trave — in mu prijateljski položila na ramo svoj siv ža-

metast gobec. Stari Parrot ga je pobožal s svojo žuljavo roko in razlagal:

»Dobil sem ga še čisto majhnega, častita sestra. Dvajset let sva delala skupaj — — — včasih se še kaj zasuče, da se pozabavava! Toda ni več posebno vesel. Ze dolgo imam samo njega na svetu — — — kajne, Skok?«

Osle je zarigal, da se je sestra kar stresla: tako je izrazil Skok svoje odobravanje. In nazadnje je pritisnil še svojo glavo ob starčovo lice. Sestra je poizvedovala:

»S čim ga pa hranite, oče Parrot, ker ne morete več delati?«

»Na dvorišču se pase, včasih mu tudi odprem vrata, da lahko malo zagrizne ob cesti — — —«

»S čim se pa vi živite?«

Starček se je zasmejal na vsa usta:

»Mislim, da bom za 4 sousje že dobil skorjico kruha, dokler me dobri Bog ne pokliče k sebi. Da se le ne ločim od svojega tovariša, drugo me vse malo briga!«

Tak pogum in taka jasnost! Sestri Franciški je poskočilo srce in takoj se je odločila:

»Poslušajte, oče Parrot, ta stvar je zelo enostavna. Boste videli, da vas samostan ne bo zapustil: vi boste prišli v zavetišče — — — in ravno tako vaš osel.«

»Da bi to bilo mogoče?« je jecljal starček in glas se mu je trgal vsled iznenadenja in veselja.

»Seveda je mogoče!« je potrdila sestra. Na svidenje! Zaupajte in zanesite se: vse bom uredila.«

Ko je sestra Franciška potrkala pri pred-

Lakaj mora biti ravno Elida Milo za brilje? (Shaving Stick)

Zato

ker da zelo hitro gosti in vođeno peno, omehča v trenutku tudi najtrše kocine, ne draži niti najobčutljivejše kože ter je nadvse izdatno.

Rokomavharsko življenje Cirila Bregarja

Včeraj smo na kratko poročali o senzacionalni aretaciji zelo nevarnega tatu in vlomilca, ki so ga prepeljali v Ljubljano. Gre za aretacijo bivšega lesnega manipulant in sedanjega poklicnega tatu Cirila Bregarja. Že pred dnevi so detektivji ljubljanske policije odpotovali v Medvode, ker so izvedeli, da se ta nevarni zločinec klati in da rad zahaja v neko tamkajšnje gostilno. Ni bilo treba dolgo čakati na preži, kajti že v ponedeljek zvečer se je ptiček vjel v past. Detektivji so pa imeli z Bregarjem že od nekdanje slabe skušnje in so dobro vedeli, da rad pobegne, če se mu le ponudi prilika. Dali so mu trdno železje na roke, toda kljub temu je skušal Bregar med vožnjo v Ljubljano pobegniti, kar pa je bilo ob skrbni pažnji detektivja Vrečarja nemogoče. Bregar je na ta način že pred meseci enkrat pobegnil. Aretirali so ga namreč neke na Gorenjskem, toda med vožnjo v Ljubljano se je z železjem na roki pogljal z drvečega vlaka in pobegnil. Toda policija gre le enkrat na led in v drugi se Bregarju to ni posrečilo. Bregar je bil rojen l. 1899. v Robu pri Kočetu. Po svetovni vojni je fant nekaj časa delal kot lesni manipulant, od l. 1922. pa se je preživljal samo in izključno le s tatvinami in vlomil. Kradel je največ na veliko, če pa je bil v sili, se tudi malih reči ni sramoval in je že nešteto piščet, kokoši in mladih pujskov izginilo iz kmetijskih hlevov skozi njegov goltanec. Tudi kako kolo je tako rekoč mimogrede »sunil« kjerkoli. Radi večjih vlovov pa ga zasledujejo orožniške postaje in Kranju, Cerkljici, Celju, na Raketu ter deželno sodišče v Ljubljani. Ob aretaciji so našli pri njem nahrbtnik, poln žepnih ur, zlatnine, zlate zlitine za zobotehnične in dragocenega zobotehniškega orodja. Zadnje dni se je namreč klatil na Bledu in okrog Gorij, kjer je kradel vsevpred. Vlomil je tudi v delavnico nekega zobotehnikarja na Bledu ter jo popolnoma izropal. Bregar je dalje nujno sumljiv nekega večjega vlomila, ki se je izvršil pred dvema letoma v Ljubljani. Sedaj je še v policijskih zaporih v justični palači, kjer ga zaslišujejo. Nekaj tatvin je Bregar že priznal, nekaj jih bo pa pod silo dokazov še moral. Za pomladansko poroto pa je Bregar sedaj eden najprimernejših »kandidatov«.

★ **Avtomobilska nesreča.** Snoci ob pol šestih je pred lurskim znamenjem v Št. Vidu nad Ljubljano povozil avtomobil nekega dečka in ga hudo poškodoval. Prenesli so ga v bližnjo hišo in takoj poklicali zdravnika, ki mu je nudil prvo pomoč.

★ **Ni se dolgo veselil prostosti.** Dne 27. novembra je, kakor smo že poročali, pobegnil iz jetnišnice ljubljanskega sodišča kaznjene Jože Bradeško. Mahnil jo je proti Zirem. Pa je imel smolo. V Zireh so ga prijeli orožniki in včeraj prepeljali nazaj v zapore deželnega sodišča v Ljubljani.

★ **Gladovni štrajk študentk.** Gojenke internata za učiteljice v Somboru so radi slabe oskrbe in radi »žalitev«, ki so jih doletele s strani učiteljev, stopile v gladovni štrajk. Izjavile so, da tako dolgo ne bodo uživale no-

bene hrane, dokler se ta ne bo poboljšala in dokler ne dobe radi žalitev polnega zadoščenja.

★ **Huda nevihta v Boki Kotorski.** Zadnje tri dni in noči je divjala nad Boko Kotorsko silna nevihta. Nekateri kraji so zelo trpeli in so zlasti poškodovane hiše v Muhu in Prčanju. Promet med posameznimi kraji je zelo otežkočen.

★ **Nova letalska nesreča v Mostarju.** V torek bi se kmalu pripetila v Mostarju zopet velika letalska nesreča in se je le pilotovi duševni prisotnosti zahvaliti, da ni prišlo do človeških žrtev in do večje materialne škode. Zjutraj se je dvignilo v zrak letalo »Breguet XIX« s pilotom podnarodnikom Rakičem in navigatorjem narednikom Karnerjem. Morala bi leteti v krožnem letu Mostar—Solac—Capljina—Metković—Ljubuška—Mostar. Nad Ljubuško je letalo zašlo v silno burjo, tako da je postalo naravnost igračka vetra, ki ga je premetaval sem in tja. Le trdi volji in fizičnemu naporu pilota Rakiča se je posrečilo, da je letalo obdržalo smer, toda blizu Mostarja se je pripetila nova nesreča. V višini tisoč metrov je naenkrat odpovedal motor. Vendar se je pilotu posrečilo, da je obdržal letalo v zraku, toda ne dolgo, ker se je moral kmalu nato spustiti na neko sportno igrišče. Pri tej priliki se je letalo zadelo v drevo in prevrnilo. Letalca sta ostala pod letalom. Delavci iz bližnje tobačne tovarne so potegnili letalca iz pod letala. Oba sta bila nepoškodovana in tudi letalo ni bogve kaj poškodovano.

★ **Velika avtomobilska nesreča.** Blizu Splita se je prevrnil avtobus, last avtopodjelnika Ivana Buzančiča. Od potnikov, ki so bili na avtobusu, jih je bilo deset lažje ranjenih, eden pa si je zlomil obe nogi.

★ **Poneverbe mestnih uradnikov v Sremski Mitrovici.** V Sremski Mitrovici sta bila aretirana načelnik mestnega dohodarstvenega urada Aleksa Petrovič in dnevičar Stefan Ponsi. Prvi je poveril okrog 40.000 Din, drugi pa je s spisov potrgal za več tisoč dinarjev kolekov in jih prodal. Opuščena sta iz službe še dva mestna uradnika. Nekateri uradniki na magistratu v Sremski Mitrovici so že dalj časa sistematično poverljivi uradni denar ter je uvedena natančna preiskava, ki bo spravila vse nerednosti na dan.

★ **Roparski napad pri belem dnevu.** Ključavničarja Jurija Nagyhevesija iz Sente je na cesti v bližini tega mesta napadlo pet neznanih moških, ga dvignili na voz in ga hudo pretepli. Pri tem so mu odvzeli vso gotovino. Šele, ko se je voz ustavil pred neko gostilno, se mu je posrečilo pobegniti.

Osmi december v Ljubljani

V Ljubljani, sedežu predsedstva Slovenske dijaške zveze, matice organiziranega slovenskega katoliškega dijaštva, se proslavi dijaški praznik — osmi december kar največjeje. Ob sedmih se vrši v frančiškanski cerkvi sveta maša s petjem akademskega cerkvenega pevskega zbora. Med svetlo mašo skupno sveto obhajilo. Ob pol enajstih bo v beli dvorani Uniona slavnostno zborovanje s pestrnim sporedom, ki so nanj vabljeni vsi prijatelji dijaštva. Popoldne ob štirih pa se vrši v veliki dvorani Uniona predstava srednjeveškega misterija »Theophilus«, ki se bo na ob šestih oddajal tudi po radiu. Na to predstavo še posebej opozarjamo, ker je to prva predstava takega misterija (duhovne igre iz srednjega veka) na Slovenskem. Drugod prireja katoliška mladina slične predstave že delj časa, naj bo zato našemu dijaštvu polna dvorana zadoščenja za pogum in podjetnost. V soboto popoldne vsi v Union!

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Drevi imata nočno službo Ramor na Miklošičevi cesti in Trnkoczy na Mesnem trgu.

○ **Prosvetni večer,** ki bo v petek 7. decembra v beli dvorani Uniona, bo posvečen Mariji v slikarski umetnosti. Magr Viktor Steska bo s pomočjo lepih skopičnih slik pokazal, da je bila Marija v vseh časih najlepši predmet upodablajoče umetnosti. Začetek ob osmih zvečer.

○ **Akademija dijaškega Orla.** Predpoda vstopnice se vrši v Ljudskem domu, II. nadstropje levo, vsak dan od 4. do 6. pop.

○ **Radijska razstava** v Akademskem domu se na splošno željo interesentov podaljša čez nedeljo.

○ **Nov konzulat** v Ljubljani. Španska vlada je ustanovila v Ljubljani vicekonzulat in imenovala za svojega častnega vicekonzula g. Ernesta Hienga, ki uraduje na Dunajski cesti št. 15. II.

○ **Knjige Mohorjeve družbe** so prispele. Oni, ki so jih naročili pri Prosvetni zvezi, jih dobijo vsak dan od 9 do 12 in od 2 do 7. Poštnina 3 Din.

○ **Knjige družbe sv. Mohorja,** naročene v stolni župniji, se dobe v stolnem župnišču, pritičje, levo. Stroški 3 Din.

○ **Najnovejša umetnostna najdba** na Slovenskem je naslov predavanju dr. Fr. Steleta, ki se kot četrto predavanje v ciklu umetnostno zgodovinskega društva vrši danes 6. decembra ob šestih zvečer v zbornici na univerzi.

★ **Carlieru znižana kazen.** Nj. Vel. kraj je pomilostil francoskega poročnika Raymonda Carliera, ki je, kakor znan, umoril leta 1923 v belgrajskem hotelu »Palace« švicarskega trgovca Jeana Iselija in bil obsojen na 20 let ječe. Kazen mu je bila pozneje znižana na deset let ječe, od katere je odsegel pet let, sedaj pa je bil izpuščen iz ječe.

★ **Senzacionalen samoumor** v Novem Sadu. V Novem Sadu so v torek zjutraj našli mrtvega v svojem stanovanju hišnika novosodske uprave fondov Aleksandra Bernarda. Zdravniška obdukcija je ugotovila, da se je Bernard zastrupil s karbidom. V isti hiši je tudi stanovanje aretiranega in vohunstva osumljenega vojnega liferanta Dragotina Dinčiča. Bernard bi moral nastopiti proti Dinčiču kot prič in bi moral izpovedati razne podrobnosti, kako so obtežilni dokumenti prišli na podstrešje hiše, kjer so jih našle oblasti. Ta samoumor je povzročil v Novem Sadu seveda mnogo različnih komentarjev.

★ **»KOVACEV STUDENT«.** Komična spevoigra s klavirjem v treh dejanjih, zložil Vinko Vodopivec. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 32 Din. — V priporočilo te nad vse šaljive spevoigre bo nudila poslušalcem obilo nepriljene zabave in smeja; pregleda bo vsako čmernost in oločnost.

★ **IZ REMSCHEIDSKÉ ŽAGE:** jarmeni-ce, mlinske, kročne in druge, v vsaki dimenziji, zajamčene, dobile najugodnejše pri »JEKLO«, Stari trg, Ljubljana.

★ **OB PRIČENJAJOČEM SE POAPNE-NJU KRVNIH CEVI** naraja raba naravne »Franz-Josef« grenčice k rednemu odvajanju, zmanjša visoki pritisk krvi in poveča odpornost. Mojstri v zdravilstvu hvalijo staropreizkušeno »FRANZ-JOSEF« vodo, ker zanesljivo in mlo odstranjuje zastajanja v kanalu žilodolnega čreva in lenivo prebavo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ **VSAKOMUR, KI POTUJE V ZAGREB** priporoča se novootvorjena »Restavracija Valja« (Štajerska vinara), Maroska ul. 10 (Prolaz), Samostanska ul. 3. — Prorazredna kuhinja in največja izbira štajerskih vin, ter zmerne cene.

○ **Angleška razstava.** Danes, v četrtek od 2 do 3 popoldne priredi vodstvo po angleški razstavi v Narodnem muzeju g. lektorica F. Copeland. — Jutri, v petek, bo g. lektorica od 6 do 7 predavala v muzeju: »Pregled angleške literature do svetovne vojne.«

○ **Pevski zbor moravskih učiteljev,** ki koncertira v Ljubljani na praznik v soboto, dne 8. t. m. ob 20. v Unionski dvorani je ne le najboljši češki zbor, temveč najboljši češki zbor cele Evrope. Moravski učitelji so se posvetili koncertnemu življenju že leta 1903, ko so začeli z rednimi pevskimi vajami že v Kromerizu in so pozneje postavili sedež svojim vajam in sploh svojemu društvu v Brno. Vsekih 14 dni prihajajo iz vseh strani k svojemu mojemu in študirajo skladbe, katere so se preje naučili že na pamet. V prvih dvajsetih letih svojega obstanka to je od 1903. do 1923. so koncertirali 243 krat v 142. mestih svoje domovine in izven njenih meja. V Jugoslavijo kot tako so sedaj prvič prišli ter koncertirajo v Beogradu, Sarajevu, Zagrebu in Ljubljani. Vstopnice za ta koncert so v predprodaji v Matični knjigarni.

○ **Hišnim posestnikom ljubljanskim!** Pozivu davčne administracije v Ljubljani in našemu apelu na hišne posestnike, da se zgledajo v svrhu popisa svojih hiš se po dobjenih informacijah ni odzvalo še mnogo ljubljanskih hišnih posestnikov. Ker so ti popisi velike važnosti tudi za hišnega posestnika in ker se jim hoče delo in zamuda časa samo olajšati, se ponovno vabijo vsi ljubljanski hišni posestniki, ki tega še niso storili, da se nemudoma zgledajo pri davčni administraciji na Bregu. Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani.

○ **Ljudsko gibanje** v Ljubljani. V mesecu novembru je bilo v Ljubljani rojenih 140 otrok, med temi 10 mrtvorojenih. Rojenih je bilo 77 moških (9 mrtvorojenih) in 63 ženskih (11 mrtvorojen) otrok. Umrla je meseca novembra v Ljubljani 86 oseb, od teh 48 moških in 38 žensk. Ljubljanačan je umrla 39, tujecev pa 47. Na 1000 prebivalcev znaša količnik rojstev 27,36, količnik smrti pa 18,10.

○ **Češkoslovenska obee** v Ljubljani. — V piatek o smee, dne 7. t. m. intinmi »Mikulaška zabavac« ve Zvezde. Darky priijamaji se odpoledne ve Zvezde. — V soboto, dne 8. t. m. v Unionu koncert »Moravskih učiteljev«.

○ **Usmiljenim srcem!** V mestni baraki 2-10 na Ižanski cesti biva Zolakov Avgust. Mož je izginil pred 3 leti. Žena ima 3 otroke od 9 do 14 leta (dečke). Vsi so v bedi. Prosijo staro obleko in milodarov.

○ **Porotno zasedanje** pri ljubljanskem sodišču se začne v ponedeljek, 10. t. m. ter bo predvidoma trajalo cel prihodnji teden. Skupno je razpisanih 9 slučajev ter sta po večini določeni po dve razpravi dnevno, le en slučaj bo porota obravnavala dva dni in sicer slučaj o znanem roparskem napadu na poštni voz dolenskega vlaka. Razprave se vrše v sledečem redu: V ponedeljek, 10. dec. bo razprava proti Fraklju radi tatvine, in proti Zdravku Deleja, ki je obtožen umora svojega dekleta na Jesenicah. Obe razpravi bo vodil dr. Kaiser, branitelj pa sta: za prvi slučaj dr. Oblak, za drugi slučaj dr. Egon Stare. V torek, 11. dec. se bo zagovarjal pred porotniki Gomboc Viktor radi velike tatvine (skoro cel avto) čevljev v tovarni Peko v Trzinu in Anderle Janez, ki ga toži drž. pravdnik radi uboja (zadavil svojo ženo). Ta dan predseduje dr. Gradnik, brani pa Gomboc dr. B. Vodušek, Anderle-ja pa dr. Lemež. V sredo, 12. dec. bo razprava proti trg. agentu Krasniku Radivoju, radi goljufije in proti Rouskeu Antonu radi tatvine. Predseduje obakrat viš. s. s. Antloga. V četrtek, 13. dec. se bo zagovarjal pred poroto Dragar To-

Ne mučite svojih otrok z ribjim oljem,

ker

JEMALT

ki ima zelo prijeten okus, osvoboduje otroka in starše raznih in prijetnosti ribjega olja. Dobliva se v vseh lekarnah v malih zavojih po 25 Din in v velikih zavojih po 42 Din

maž, radi težke telesne poškodbe, ki povzroči trajne posledice (v tem slučaju oslepitev) in Koželj Ivan ter Marn Franc, radi ropa. V prvem slučaju brani obtoženca dr. Temišek, v drugem pa dr. Zirovnik in dr. Trampuš. Predsednik senata je ta dan dr. Gaber. V petek in soboto, 14. in 15. dec. pa bo kot zadnja razprava proti Janku Klemenčiču, ki je tožen radi znanega napada na ambulanco dolenskega vlaka. Za to razpravo vlada največje zanimanje. Tej razpravi predseduje viš. s. s. Mladič, obtoženca pa bo branil dr. Sajovic iz Koševja

○ **Filmska aretacija vlomilca.** Malo pred polnočjo je bil v torek na prav filmski način aretiran v tivolskem parku, ravno, ko je hotel vlomiti v trafiko nasproti bivšega kinematografa »Tivolice«, 43 letni Alojzij Vresk, doma iz St. Ruperta. V torek zvečer je imel v Trubarjevem parku službo stražnik Franc Beltram. Ob tri četrti na polnoč je opazil iti po Bleiweisovi cesti dva moška, od teh enega s krampom v roki. Oba moška sta jo mahnila čez prelaz in v trenutku, ko je mimo privozil tržaški vlak, sta kramp skrila za trafiko. Pozornemu stražniku to ni ušlo. Moška sta nato odšla proti Gospodskemu cestu, stražnik pa je šel na prežo. Vleget se je v jurek za trafiko in čakal. Ko je privozil drugi vlak v smeri proti Trstu, se je eden od obeh moških vrnil, pograbil za kramp in zamahnil z njim proti vratom trafike. V tem hipu je skočil skriti stražnik iz jarka in položil presenečenemu vlomilcu roko na ramo. Mož, — Alojzij Vresk, — se je takoj udal in krotko kot ovca odšel s stražnikom. Trafikantinja Antonija Barovičeva pa je bila obvarovana škode. Vresk je vobče delomržen potepuh in je bil radi vlačugarstva že kaznovan v vlomilskem rokodelstvu pa je šele začetnik in se mu je ta prvi poskus zelo klaverno ponesrečil.

Maribor

□ **Somišljeniki in prijatelji orlovstva!** V soboto, dne 8. t. m. priredijo naši dijaki Orli in dijakinje Orlice v unionski dvorani svojo akademijo s pestrnim sporedom: Mladi: Pred šotorom; Članice: Praške proste vaje; Člani: Bradlja; Mladenke: Praške proste vaje; Člani: Konj; Gojenke: Rajanje; Članice: Aida; Člani: Drog; Člani: Praške proste vaje; Članice: Slovenke rajajo.

□ **Proslava 60 letnice** skladatelja g. sodnega svetnika O. Deva se vrši v soboto, dne 15. decembra t. l. v veliki dvorani Narodnega doma. Na to se opozarjajo vsi njegovi prijatelji in znanci ter oni, kateri so prejeli tozadevna vabila.

□ **III. Prosvetni večer** bo drevi ob 20 v dvorani Zadrudne gospodarske banke. Predava vseuč. prof. dr. L. Ehrlich iz Ljubljane.

□ **Nočna služba lekarn.** Tekoči teden vrši nočno službo lekarna Sirak na Aleksandrovi cesti.

□ **Vstopnice za sobotno akademijo,** ki jo priredi Dijski Orel, prodajajo te dni dijaki osebno pri naših somišljenikih. Ne odklonite jih! Dne 8. decembra se dobe vstopnice popoldne od 9. do 12 v Zadrudni gospodarski banki, popoldne od 18 do 20 pa pri blagajni v Unionu.

□ **Novoizvoljeni odbor Prosvetne zveze** v Mariboru se na svoji včerajšnji seji konstituiral sledece: predsednik dr. Josip Hofnec, narodni poslanec; I. podpredsednik mgr. Vreže, II. podpredsednik prof. dr. Sušnik, tajnik Kavčič J., blagajnik Malešič J., knjižničar Kramberger Fr. V odbor pridejo še ravnatelj bogoslovja dr. Cukala kot zastopnik škofijstva, dr. Jeraj, Fr. Hrastelj, Marko Kranjc ter dr. Somrek kot referent za treznost.

□ **Ljubitelji umetnosti** opozarjamo na razstavo prof. J. Mežana v kazinski dvorani. Razstava traja do 16. t. m.

□ **Dobrodolna prireditve** Krekove godbe v Studencih bo v soboto, dne 8. t. m. ob 16. pri Senici.

□ **Miklavžev večer** priredi Jugoslov. strokovna zveza v Mariboru za otroke svojih članov v soboto, dne 8. t. m. ob 15. v dvorani Zadrudne gospodarske banke. Otroke revnejših staršev obdaruje organizacija. Dajla se sprejemajo v pisarni JSZ. med uradnimi urami. Na sporedu je poleg razdelitve daril tudi lepa otroška igrice »Miklavž pri-haja«.

□ **Ljudski oder.** Nocoj predava g. prof. dr. Janko Kotnik o francoski drami.

□ **S smučmi preko Alp** je naslov predavanja, ki ga priredi zimskosportni odsek SPD jutri ob 20 v kinu Apollo. Predava na podlagi 125 skopičnih slik g. Arwed Möhn iz Münchena.

□ **Bojkatirji.** Pa govore o bojkotu že dolge mesece; svojčas so tudi pri nas na Slovenskem proglasili liberalci socialen bojkot proti »klerikalcem«. Pa se ni posrečilo, ker ni liberalnemu trgovcu in birtu šlo v glavo, da bi odklanjal »klerikalce« goste in odmalce. Zagrebški židje menda tudi ne izvajajo socialnega bojkota rigorozno. Po Mariboru se sprejema te dni neki kramar, ki hodi od gostilne do gostilne in prodaja neke drobčane glasbene instrumente za — deco. Možakar dobro služi. Če ga pa vprašaš, kaj je z bojkotom, se porogljivo nasmeje, čes, to mene malo briga, in nadaljuje s svojim kšefotom. Ja, ja, stara resnica: pri žepu se nehajo komande zagrebške gospode.

□ **Kaj naj to pomeni?** Prejeli smo od društva stanovajških najemnikov v objavo: Opaža se, da vodijo nekateri nemški hišni posestniki tiho, toda sistematično akcijo proti slovenskim najemnikom. Pod najrazličnejšimi pretekzami se slovenski najemniki odstranjujejo iz stanovanj, potem pa se le-ta oddajajo nemskim strankam. Če se bodo slični izizvalni slučaji še nadaljevali, bomo poskrbeli za primerno »priporočilo« teh gospodov v časopisju.

□ **Ponočni roparski napad** so izvršili še neizsledeni ponočni tički v neko vilo v Petrovem selu. Pretaknili so celo hišo, nazadnje pa izsilili od hišne gospodinjice, ki se je silno prestrašila, še nekaj denarja. K sreči so depnirane dragocenosti v neki tukajšnji banki. Predrznimi napadalci so jo popihali v neznano smer ter odnesli s seboj nekaj obleke.

□ **NE SAMO LEPO ZA OKO,** ampak pod zunanjo lepoto tudi dobro usnje je naš princip pri izdelavi KARO-čevljev, Maribor, Karoska c. 19.

nici, da ji poroča o svojem poslu, ji je postalo tesno ob misli na obljubo, katero ji je narekovalo usmiljenje. In res, čeravno so prihajali v samostan najrazličnejši nesrečneži in čeravno je lajšal razne bolečine, še nikoli ni imel gojenca s štirimi nogami.

»No, drago dete, ali ste kaj dosegla? Ali ste privredila tega trdovratnega?«

»Da, mati, prišel bo. Toda — toda...« Sestra Frančiška se je vznemirila. In ko jo je prednica začudena pogledala, je naglo končala:

»Revček se ni maral ločiti od svojega osla. Pa sem — — — sem mu obljubila, spoštovana mati, da bomo vzele tudi njegovo živinček!«

Prednica se je čudila, čemu je bila mala sestra v zadregi. Takoj se je domislila sestre Filomene in Bernardke, ki sta zbirali milodare in ki sta se vsak dan vračali s tako težkimi vrečami! Blaga mati je vzkliznila:

»Oslo ima? Sama Previdnost nam ga pošilja! V samostanu so ga nekdanj že imeli; uboga žival je poginila od starosti in nismo si mogle kupiti drugega. Voziček je še prav dobro ohranjen.«

Sestra Frančiška je sklenila roke:

»Ali je mogoče, častita mati?«

»Osel bo prevažal, kar bosta nabrali naši sestrini in oče Parrot ga bo vodil in gonil. Hvalimo Boga, draga sestra!«

Tako sta Skok in njegov gospodar prišla v zavod usmiljenih sester. Ko očetu Parrotju ni bilo več treba skrbeti za vsakdanji kruh, je zopet dobil prejšnjo moč in veselost in še dolgo let smo ga videli, kako je vozaril po trških ulicah živež, ki je bil namenjen onim, ki so našli zavetišče v samostanu.

(iz francoščine: J. G.)

Celje

Četrtek prosvetni večer se vrši v ponedeljek 17. decembra in bo posvečen vzhodnemu vprašanju. S pomočjo sklopičnih slik predava profesor ljubljanske univerze ter v mednarodnem znanstvenem svetu kot eden najboljših poznavalcev vzhodnega vprašanja, znani g. dr. F. Grivec. Vstopnice za ta večer se že dobe v Ljudski knjižnici na Cankarjevi cesti.

Operetne predstave za okoličane. V nedeljo 9. decembra ob 4 popoldne se ponovi lepa, vesela in melodiozna opereta iz japonskega življenja »Gejša«, pri nižanih cenah. Zvečer k predstavi in po predstavi na vse strani so jako ugodne. Zvečer ob 8 efektna opereta »Jesenski manevri« z gđ. Lubejevo iz Belgrade kot gostom in pri navadnih operetnih cenah. Tako se tudi okoličanom odpira možnost, da si ogledajo par gostovanj v celjskem gledališču, vendar se opozarjajo, da bodo v bodoče pri popoldanskih predstavah veljale nižane cene le, ako bo »Gejša« razprodana.

Radio

STAJERSKIM PRIJATELJEM RADIJA.

Radio Ljubljana je poverila zastopstvo za štajersko inž. kapetanu v. p. Albinu Mlakarju iz Ptuja. Da bi to novo tehnično in kulturno pridobitev razširil zlasti med podeželskim ljudstvom, je izdelal vrsto sprejemnih aparatov, katere bo lahko vsakdo sam izdelal in ki bodo odgovarjali vsem zahtevam. Graditeljem pa bo v prid, da bodo poznali aparat ter s njim znali ravnati. V osebnosti konstrukcije se je s prvotnim materialom dosegla najnižja mogoča cena. Graditelj pravi, da bo najstrožji tehnični kritiki kos dvocevni aparat z absolutno čistim sprejemom vseh glavnih srednjeevropskih postaj na slušala. Izdal je tudi konstrukcijske in osmestevne sprejemnega aparata, ki bi ga bilo priporočiti ljubiteljem glasbe, društvom in šolam za javne prireditve. Tudi ta aparat lahko vsakdo po načrtu sestavi sam.

Seveda je pri sestavi aparata potrebno strokovno nadzorstvo, ako se hoče obvarovati trole in truda. Sploh je vsakemu radijsprejemalcu potrebno, da se seznani z bistvom radio-telefonije in tehnične sprejemalne naprave.

Vsa pojasnila daje imenovani zastopnik inž. kap. v. p. Albin Mlakar, Ptuj, Vičava.

KONEC KABIJA.

Še pred nekaj leti so imeli ameriške kabelske družbe tako rekoč monopol za posredovanje zvez med Evropo in Ameriko. Z uvedbo brezžične telegrafije so utrpeli te trgovske družbe občutne zgube. Vendar pa gre še sedaj dnevno do 5 milijonov besed iz Amerike v Evropo in obratno skozi kabel. Najbrž pa to ne bo več dolgo. Federal Radio Commission je namreč dovolila poročevalskim agencijam in časopisnim koncernom, da smejo do 30. januarja 1929 zgraditi 16 postaj s kratkimi valovi. Služile bi je časopisnim podjetjem. To pomeni, da bo kabel skoraj prišel iz prometa.

Programi Radio-Ljubljana

Četrtek, 6. decembra: 12.30 Reproducira glasba in borzna poročila; 13.30 Gnojenje z umetnimi gnojili, predava ing. Rado Lah; 19. Italijanska, poučuje prof. Gruden; 19.30 Zgodovina Slovencev, predava prof. Kranjc; 20. Klavirski večer g. M. Ostere-Valjalove; 1. A. Haba: 4 klesi, 2. Chopin: 2 Etude, 3. Smetana: Slavnost čeških knezov in Salonska polka, 4. Aleksandrov: Vizije II, 5. Chopin: Prelude, 6. Fr. Liszt: Gozdno sumenje, 7. Fr. Liszt: Polonais v E-duru. Vmesne speve poje gđ. Vodralova. — 21. Radio orkester. — 22. Poročila.

Petek, 7. decembra: 12.30 Reproducira glasba in borzna poročila. — 13.30 O gospodinjstvu, predava gđ. C. Krekova; — 19. Francosčina, poučuje dr. Leben; — 19.30 Varstvo spomenikov, predava dr. Stiele; — 20. Venec izbranih Marijinih pesmi poje pevsko društvo »Ljubljana«. Vmesne speve poje ga. Cadeževa. Nato radio-orkester. — 22. Poročila.

Drugi programi

Četrtek, 6. decembra.

Zagreb: 17.30 Ruski pevski zbor in balalaška. — 19.30 Prenos iz Prage: Koncert češke filharmonije. — 21.45 Predavanje o češkem slikarstvu. — Praga: 16.30 Popoldanski koncert. — 17.45 Poročila, nato predavanja. — 19.30 Koncert češke filharmonije. — Varšava: 12.30 Solški koncert. — 17.10 Pregledi in predavanja. — 20.30 Večer zimske glasbe. — Katowice: 12.30 Prenos koncerta iz Krakova; nato plesna glasba. — Dunaj: 11. Kvarlet do la Credo. — 16. Kvarlet Silving. — 17.20 Dežja glasba. — 18. Predavanja. — 20.15 Rigoletto, opera. — Budapest: 9.15 Popoldanski koncert. — 12.30 Klavir. — 18. Cerkevni koncert. — 19.30 Svečanost povodom Horihyjevoga rojstnega dne. — 22.30 Ciganski koncert. — Berlin: 15.30 Predavanje o knjigovodskih strojih. — 21. Najnovejša pesništvo, recitacije. — 21.30 O gledališkem ustvarjanju. — 22.20 Ples, nato plesna glasba. — München: 17. Predavanje o mleku. — 20. Orkester. — 21.40 Koncert Viktorja Jölli. — Leipzig: 16.30 Operetna glasba. — 20. Drama: Tolstoj, Luč je svetila v temi. — 21.30 Ruska glasba. — Stuttgart: 17.15 Korolno petje. — 18.15 Predavanja. — 20.15 Dialekti sedmih mest. — Milan: 12.30 Kvarlet. — 16.30 Kvintet. — 17.20 Otroško petje. — 20.30 Opera. — Rim: 18. Trio. — 17.20 Vokalni in instrumentalni koncert. — 18.20 Novosti iz filatelije. — 20.45 Italijanska opereta. — Bern: 16. Orkester. — 17.30 Miklavževanje. — 20.15 Cerkevni koncert. — 21.30 Orkester.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Začetek ob 20.

Četrtek, 6. decembra ob 15 pop.: Modri osliček Miško. Ljudska predstava pri nižanih cenah. Izven.

Petek, 7. decembra: Herman Celjski. Red. C.

OPERA:

Začetek ob pol 20.

Četrtek, 6. decembra: »Lepa Vidca«. Red D. Petek, 7. dec.: »Zaljubljen v tri oranže«. Red B.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 6. decembra ob 20. uri: »ADIEU MIMI«. Ab. B. Kuponi.

Petek, 7. decembra. Zaprt.

Prireditve in društvene vesti

Stalna prosveta ima nocoj ob 8 v Jugoslovanski tiskarni sejo.

Ljubljana ima danes zvečer ob 8. skupno pevsko vajo. — Pečovodja.

Naše dijaštvo

AO. Danes ob osmih fantovski sestank.

Gospodarstvo

Plenarna seja zbornice za TOI

Včeraj dopoldne se je vršila letošnja zadnja plenarna seja Zbornice TOI v Ljubljani. Seji sta prisostvovala zastopnika vel. županov ljublj. in mariborske oblasti.

Uvodoma je g. predsednik g. Ivan Jelačin ml. govoril o skupnih in deljenih zbormah, ker se sedaj to vprašanje ventilira tudi pri nas. Nato je podal obširno

PREDSEDNIŠKO POROČILO.

Poročilo se peča z vsemi aktualnimi gospodarskimi vprašanji cele države, posebej pa Slovenije. Uvodno je napravljena bilanca desetletnega dela Zbornice po prevratu, nato pa sledi poročilo o poslovanju Zbornice v dobi od 27. junija do 1. dec. t. l. Poročilo izbrno obravnava: ureditev naših gosp. odnosov napram inozemstvu (Avstrija, ČSR, Francija, Grčija, Italija, ostale države in mednarodne konvencije), letino, konjunkturo ind. in obrtn. produkcije ter položaj trgovine; letošnji izvozniki kongres itd. Pozdravlja snovanje zavoda za zun. trgovino ter povdarja pomen konference gosp. predstaviteljev. Nato podaja stališče do reforme žel. tarif, do samoupravnih financ, obrt. kreditov, do kreditne politike Nar. banke in izenačenje zakonodaje in v zvezi s tem vse zbornične akcije. Izbrno so obravnavane trg. in obrtn. monopolne, soc. pol., prometne, fin., carinske, šolske in zbornične notranje zadeve.

K predsedništvu govoru je g. Rebek v imenu svoje skupine izjavil, da zaenkrat še ne more podati svojega konkretnega mnenja o deljenih ali nedeljenih zbormah.

ZBORNICO RAZSODIŠČE.

Na podlagi zakona o trg. zbormah in pooblastila v fin. zakonu za 1928 je izdelalo zbornično predsedstvo pravilnik za stalno razsodišče pri Zbornici, o čemer je poročal izbrno tajnik dr. Pretin. Na podlagi obsežne diskusije, v kateri so se udeleževali zbornični člani gg. Volk, dr. Rekar, Rebek, Ogrin, ing. Vladimir Remec in R. Sternecki je bil pravilnik sprejet z nekaterimi izjemami. Na predlog g. Volka je bila pristojnost razsodišča razširjena tudi na vse obrtne posle, na predlog lesnega industrijskega dr. Rekarja pa tudi na vse dobavne posle, tako da bosta za te posle sedaj dve razsodišči: borbno in zbornično razsodišče, dočim je bilo v načrtu zamišljena porazdelitev delokrogov.

RACIONALIZACIJA V TRGOVINI.

O tem je referiral zborn. avskulant Koc. Racionalizacija, katerega se pričela najprej velika podjetja, je izvedljiva tudi v mali trgovini; racionalizacijo moramo prištevati tudi tehn. sredstva in pametno reklamno. Pri nas posvečamo vse premalo pažnje knjigovodstvu, oz. pismenim delom, kar je pri nas zelo zanemarjeno. Nato je na konkretnih primerih pojasneval, kako se da z racionalnim delom prihraniti zelo veliko stroškov in nepotrebnega dela, ki samo ovira produktivni in menjalni proces. Cilj racionalizacije je ravno vse obratne stroške znižati na minimum. Ona bo pridobila našemu trgovstvu ugled, Slovincem pa pomembno nalogo na Balkanu, pomagala bi in potrebna je tudi industriji in obrti. Racionalizacija ne sme biti za nas samo pojem ampak tudi program, po katerem moramo delati.

Naslednja točka dnevnega reda: Poročilo o službeni pragmatiki nameštencev je bila preložena.

PRORAČUN ZA 1929.

Predsednik Jelačin je podal glavne postavke proračuna za 1929, ki predvideva 4.875.515 Din dohodkov (1928 3.567.057 Din, uspeh 1927 2.380.721 Din) in izdatkov 4.074.945 Din (proračun 1928 3.313.585 Din, uspeh 1927 3.555.987 Din). Letos so narasli stroški za plače, nova je postavka 200.000 Din za zavod za pospeševanje obrti in prispevek 100.000 Din za gradbo trg. doma v Ljubljani; narasli so izdatki za obresti posojil in izplačati je obroke dolga pri pok. zavodu in mestni hranilnici (100.000, oz. 200.000 Din). Med dohodki figurira na novo donos zborn. stanov. hiše v znesku 100.000 Din; doklada bo znašala sedaj 25% na pridobitno.

V imenu svoje delegacije je g. Rebek protestiral proti povišanju zborničnega proračuna in zanj ne glasuje. G. Ivan Ogrin je v imenu obrtnega odseka podal izjavo, v kateri poziva ob priliki proračuna zbornico naj stopi glede obrtno pospeševalnega urada v stik z ljublj. in maribor. oblastnim odborom ter ljub. občno, nadalje naj se podpira tudi naš obrtniški naraščaj, ne samo trgovski; pri trg. domu naj si zagotovijo zbornica radi svoje dotacije trajen vpliv; glede podpiranja publicistike naj se plača samo izguba, preostanek naj se porabi za pomoč obrtn. glasilom; prispevek 25.000 Din za etnografske zbirke se odklone zavodu za pospeševanje obrti. To resolucijo je obenem smatrali kot navodila za izvršitev proračuna, za katerega bo glasoval.

G. predsednik je nato zavrnil izvajanja g. Rebeka, ki so bila bolj demagoška. Obrtništvo se ne podpira iz zbornice v res izredni meri in ni govora o njegovem zastopljanju. G. Rebek ni upravičen govoriti tako o proračunu, ko njegova organizacija, ki je v hiši, še ni plačala centralne kurjave, pa je dobila od zbornice podporo. Glavna zbornična naloga je vzdrževati se in naklonila so izraz dobre volje. Po medključ. g. Rojfine je predsednik zopet dal besedo g. Rebeku, ki pa ni mogel pobiti stvarnih predsedniških argumentov. K proračunu je predlagal še g. Kralj, da se naj postavka 30.000 Din, ki je namenjena za nagrade in podpore, votira za obrtno in trg. šolstvo.

Proračun je bil sprejet kakor tudi odobrena 25% zbornična doklada, sprejete so bile tudi resolucije obrtnega odseka, ki jih je podal g. Ivan Ogrin, in predlog svetnika Kralja; glasovali so proti le 4. Zanimiva je izjava g. predsednika, da se je od opozicije g. Fran Kavčič strinjal s predlogom proračuna.

SAMOSTOJNI PREDLOGI.

Ravnatelj Ruš gosp. Anton Krajčič je postavil predlog, da se naj zbornica zavzema za čimprejšnjo ureditev prometnih vprašanj, ko je pomanjkanje vagonov tako občutno škodovalo slovenskemu gospodarstvu, nadalje naj zbornica podvzame korake za čim večjo zaščito industrijskih interesov pri trgovinskih pogodbah. G. Leopold Bruderman, predsednik trg. odseka, zahteva, da se v svrhu povzdi konjiškega okrajja ozkotirna Polježane—Zreče modernizirajo v normalno železnico. Lesni industrijec dr. Ernst Rekar se zavzema za razširjenje telefonskih zvez z Italijo, zlasti naj se uvede zveza Milan—Ljubljana, radi vedno širšega razmaha lesne trgovine. Trgovec g. Maks Turnšek iz Polzele predlaga akcijo zbornice za omejitve hmeljskih nasadov v celi državi. Uvede naj se zakon, da se sme z hmeljem kultivirati le desetino posestne površine. Po pojasnilih se je resolucija stilizirala v

poziv vladi, naj ukrene vse potrebno proti nadprodukciji v tej panogi, ki je znižala prodajne cene pod polovico produkcijskih stroškov. Nadalje je predlagal ostrejšo nastopanje proti krošnjarjem, ki postajajo že prava nadloga. Zbornični podpredsednik in predsednik obrtnega odseka g. Ivan Ogrin predlaga decentralizacijo železniške reklamacijske službe radi prevelikih stroškov, nadalje naj se znižajo občutno visoke takse za telefone, tako za instaliranje kakor letna pristojbina. Zaradi velikega števila vajencev se opaža pomanjkanje njih izobraževanja, kar se obični posebno pri dispenciranih obrtnikih. Zato naj se bolj izvaja posebno pri dispenciranih obrtnikih obrtni zakon. G. inž. Vladimir Remec protestira proti nameravanemu povišanju prispevkov za Suzor od 6 na 7% in zahteva decentralizacijo. Kritiziral je sedanje razmere v socialnem zavarovanju tudi g. svetnik Lenarčič. Gospod ravnatelj TPD R. Skubec je informativno omenjal, kako cenejša je rešila pri rudarskem zavarovanju, kjer znašajo stroški samo 1% zavarovane mezd. Tudi g. Ivan Ogrin se zavzema za osamosvojitve Slovenije v socialnem zavarovanju. G. inž. Remec je nadalje postavil predlog za akcijo zbornice v svrhu pocenitve brzojavnega prometa s kodi, ki je sedaj zelo drag. Zbornični plenum je vse predloge soglasno sprejel.

Tajna seja je tudi odpadla, naker je predsednik g. Jelačin ob pol 1 popoldne zaključil sejo.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Likvidacija. »Samopomoč«, gospodarska za-druža javnih nameštencev in vpokojencev v Radovljici je prešla v likvidacijo.

Konkurzi. V Beogradu so bili odprti trije veliki konkurzi: o tvrdki Novakovič in Periša Stefanovič, usnje, aktivna 4,5, pasiva 4 milj. Din, prijavitelj terjatve do 10. jan., o imovini samega Periša Stefanoviča, akt. 6, pasiva 5 milj. Din; prijavitelj istotako do 10. jan.; nadalje o imovini Majera Altarasa, agenture in komisije; pasiva oziar. aktivna znašajo ca. 4,5 milj. Din; prijavitelj terjatve do 25. jan. Zanimivo je, da so vsi konkurzi objavljeni radi imobilizacije, saj aktivna presegajo pasiva.

Hrvatska sveopća kreditna banka. Svoječasno smo poročali o tej banki, da se je dunajski Creditanstalt dezinteresiral na njej in da je ureditev razmer pri tej banki prepuštil Splošni ogrski kreditni banki v Budimpešti. Sedaj se naše takratno poročilo potrjuje: dunajski kreditni zavod je svoj vpliv in angažman pri hrv. sveopći kreditni banki prepuštil budimpeštanski »Ungarische Allgemeine Creditbank«. V torek se je vršila seja uprave in odobrena je bila bilanca za 1927, ki izkazuje s prenosom od 1926 (v znesku 349.310 Din) čistega dobička 27.381 Din. Občni zbor se vrši 15. t. m. V bilanci je izvedena rigorozna ocenitev aktiv, neprimernosti so bilansirane po sedanjih vrednostih. Patronatni zavodi (večinoma Rothschildov koncern) so porok za sanacijo, za katero so mnogo žrtvovali, kar priča že bilanca. Glavni ravnatelj zavoda je postal dr. Milan Vrbanić.

Iz trgovinskega registra. Vpisala se je v Mariboru podružnica »Greinitz, industrija i trgovina železa, d. d.« s centralo v Sarajevu (kap. 15 milj. Din); vpisani sta prisilni upravi tvrdki; Martinušič in drug, izdelovanje usnja na tov. način v Ljutome-ru (upravniki Franc Zwick) in Umetniško-tiskarski zavod »Ažbe«, družba z o. z. v Mariboru (upravniki Andrej Sever); izbrisana je Slovenska knjigarna, družba z o. z. v Murski Soboti (ker je konkurz končan).

Vpisi v zadržni register: Hranilnica in posojilnica v Bogojini, r. z. z. n. z.; Kmetijski hranilni in posojilni dom, r. z. z. n. z., podružnica v Mariboru; Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Rakitani, r. z. z. o. z. — Nadalje se je vpisala »Mesna zadruga za poljoprivredni kredit u Globokemu«, torej druga zadruga v Sloveniji po zakonu o kmet. kreditu. Med drugimi je član odbora tudi poslanec Ivan Urek. V Globokem že itak obstoja Kreditna zadruga: Hranilnica in posojilnica, ki je članica Celjske Zadrugne zveze.

Povišanje kapitala. Srpsko Brodarsko društvo ob 3 na 15 milj. Din radi valorizacije. Nominalna vrednost delnice se poviša od 100 na 500 Din; prekolkovanje se vrši do 31. jan. 1929. — »Vila, d. d. za industriju i trgovinu drvome«, Zagreb, ob 0,08 na 0,25 milj. Din z izdajo 1700 kom. novih delnic po nom. 100 Din, emisijski tečaj 105 Din, rok od 5. do 15. dec., na 8 starih delnic pride 17 novih; če stari ne prevzamejo novih delnic, se te razdele med nove subskribente.

Dobave. Drž. rudn. Breza do 8. dec. za dobavo 2 usnatih jermenov; strojni oddelek ljublj. žel. ravn. do 12. dec. za dobavo brzinozmerilnih trakov; Drž. rudnik v Velenju do 15. dec. za dobavo kram-pov in železnih batov. — Vršile se bodo naslednje ofert. licitacije: 13. dec. pri saraj. žel. ravn. glede dobave okrogle maslinske vrvice, 14. dec. pri drž. rudniku v Velenju glede oddaje zgradbe uradniške stanovanjske hiše, 15. dec. pri zagr. žel. ravn. glede dobave klimerita in taurila, pri subot. žel. ravn. glede dobave vodovodnih ceví, ter glede dobave svilenih plomb, pri san. skladišču v Zemunu glede dobave kant za vodo, bolniških svetiljk ter kuhinjskih vilic in nožev, pri strojnem oddelku ljublj. žel. ravn. glede dobave raznih stekel in šip, pri saraj. žel. ravn. glede oddaje dveh buffetov na postaji Gabela v zakup. —

Borza

Dne 5. decembra.

DENAR

Tudi današnji devizni promet je bil znoten, posebno v devizah Curih, Dunaj in Praga. Omeniti je oslabitev tečajev Prage in Trsta. Dočim se je Dunaj zopet uvrstil na 800. Privatno blago je bilo zaključeno v večjih zneskih v devizah New York, Pariz in Trst, ostale devize pa je dala Nar. banka.

Zagreb. Amsterdam 2284.50, Berlin 1354—1357, Budimpešta 900.00—903.00, Curih 1094.10—1097.10, Dunaj 798.50—801.50, London 275.52—276.32, New York 56.78—56.98, Pariz 221.23—223.23, Praga 168.15—169.95, Trst 296.718—298.718.

Belgrad. Amsterdam 2275.50—2281.50, Berlin 1354—1357, Budimpešta 900.00 do 903.00, Curih 1094.10—1097.10, Dunaj 798.50—801.50, London 275.52—276.32, New York 56.78—56.98, Pariz 221.23—223.23, Praga 168.15—169.95, Trst 297.60 do 298.60.

Curih. Belgrad 9.1225, Berlin 123.07, Budimpešta 90.50, Bukarest 3.06, Dunaj 72.97, London 25.176, New York 519.07, Pariz 20.28, Praga 15.38, Trst 27.16, Sofija 3.745, Varšava 58.15, Madrid 53.80.

Dunaj. Belgrad 12.4975, dinar 12.48.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

5. decembra 1928.

	popraš	pon.	srednji	sr. 4 XII.
Amsterdam	—	2284.50	—	2284.50
Berlin	1354.—	1357.—	1355.50	1355.50
Bruselj	—	79.75	—	—
Budimpešta	—	991.95	—	—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	798.50	801.50	800.—	799.77
London	275.52	276.32	275.92	275.92
New York	56.78	56.98	56.88	56.88
Pariz	221.23	223.23	222.23	—
Praga	168.15	169.95	168.55	168.58
Trst	276.75	298.75	297.75	—

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 125 zaklj., Prastrediona 920 den., Ljub. zavod 175 den., Vevče 110 den., Ruše 200—280, Stavbna 56 den., Šešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 432—433, kasa 431—433 (432), termini: 12. 434.50—435.50 (436), 2. 441—443, 3. 410.50—412 (410, 410.50, 411), 7 odst. inv. pos. 85.50—86, agrari 53—53.50. Bančni pap.: Union 57.50—58.50 (57.50), Poljo stare emisije 17.50—18, nove 15—16 (16), Hrv. 63 bl., Kred. 93 den., Jugo 91—92, 12. 91.50—92, Medjup. 56.50 den., Nar. 7000—7100, Prastred. 920—925 (920), Srpska 152—153, Zem. 139—140 (140), Etno 161 den., Obrtna 38—39, Ind. pap.: Guttman 190—200 (200), Slavonia 6—6.50, 12. 5.50—6.50, Slaveks 100—103 (100), Danica 150—155, Drava 475—500, Šešerana 455—460 (455, 460), Osj. ljev. 175—190, Brod. vag. 305—320, Isis 25—30, Ragusea 490—500, Trbovlje 482.50—485 (482.50), Vevče 116 den., Nar. šum. 19 den., Piv. Sar. 280 bl., Mlin 19.75 den., Našice 1620 do 1700 (1650), Oceanica 255 den.

Belgrad. Narodna banka 7020—7100, Izvozna 1010—1030, Srpska 154, vojna odškodnina 432.50 do 433.50, 12. 435.50, 7 odst. inv. posojilo 85.25—86, agrari 53—54.50.

Dunaj. Podon.-savsko-jadr. 84.20, Živno 130.25, Alpine 42.40, Leykam 9.90, Trbovlje 58.40, Mundus 185, Slavex 12.

Žito

Kupčija je bila danes nekoliko živahnješa, dasi so ostale cene še vedno neizpremenjene, kajti gornjebaške pšenice izpod 245 Din nakl. post. ni moglo dobiti. Laptarska koruza za promptno dobavo notira 205 Din Rakek tranzito jugoslov. ocarinjen, za julij, avgust in september pa 276 Din. Oves baški velja 245 Din, slavonski pa 242.50—245 Din nakl. post., ter se ga je nekoliko danes trgovalo. V ostalem ni nobene spremembe na trgu.

V Ljubljani so notacije neizpremenjene.

Zaključkov ni bilo. Tendence neizpremenjena. Novi Sad. Pšenica: bč. tr. 242.50—245, bn. par. Vršac 235—240, bč. 4.—5. 262.50—265, bn. 236 do 238, maj ladja 257.50—262.50. Oves: slav. 242.50 do 247.50. Koruza: sr. 235—240, 12.—1. 237.50—240, bč. 3.—4. 272.50—277.50, 3.—4.—5. 277.50—280, 4. do 5. 280—285, sr. 12.—1. 235—245, 1. 2. 3. 4. 277.50 do 282.50. Ječmen: sr. bn. 255—260, bč. pol. 285 do 290, bar. pol. 255—300. Moka: 0 g 365—375, št. 5. 317.50—327.50, št. 6. 270—280, št. 7. 255—265, št. 8. 205—215. Otrobi: bč. 177.50—182.50, sr. 177.50 do 180, bč. juta 3.—4. 190—195, bč. 1.—2. 187.50 do 192.50. Krompir: slov. 100—102.50. Promet: 117 vagonov pšenice, 2 ovs, 27 koruze, 20 moke, 25 otrobov, 5 krompirja in 5 sena. Skupaj 201 vagon.

Budimpešta. Tendence medla. Pšenica: marec 26.12—26.06, zaklj. 26.04—26.06, maj 26.96—26.92, zaklj. 26.90—26.92. Rž: marec 24.56—24.70, zaklj. 24.60—24.70, maj 25.12—25.16, zaklj. 25.14—25.16. Koruza: maj 28.30—28.18, zaklj. 28.14—28

Sveta življenje in vrvenje

Peter Klemen:

Slovenski kurir in njegova smola

(Popotni spomini iz dnu po prevratu.)

(Dalje.)

»Posebni komisar«, kakor se že zove oni policist, je izjavil, da naju brez francoske vize ne pusti naprej in da morava kratkoma znova v Rim.

Pojasneval sem policijskemu komisarju, da nisva ničesar vedela o potrebnosti kake vize in

Henry P. Fletcher, dolgoletni poslanik Združenih držav v Rimu, ki spremlja tačas novoizvoljenega predsednika Hooverja na njegovem potovanju po Južni Ameriki. Fletcher velja kot bodoči voditelj ameriške zunanje politike.

je nama popolnoma neumevno, zakaj naju ne puste naprej, ko so vendar gospodje v Rimu rekli, da popolnoma zadostuje štampljila kolodvorskega poveljstva.

»A što je, gospodine?« se oglasi za menoj jugoslovanski glas. Pogledam in vidim pred seboj precej veliko moško postavu v civilni obleki in s srbsko šajkačo na glavi. Bil je gospod Bogdan Lukić, srbski tolmač na postaji Ventimiglia, ta dan pa se je bil pripeljal v Mentono po uradnih opravkih. Z Ivanom sva mu razložila svoje križe in težave, a on nama žalibog ni mogel pomagati. Rekel je, da bi se dalo vse narediti, če bi ne bilo starega komisarja, a ta je tako siten, da z njim ni mogoče govoriti. Vprašala sva ga za svet, a tudi on ni bil mogočnejši od naju dveh, tudi on je nama zagrozil z — Rimom.

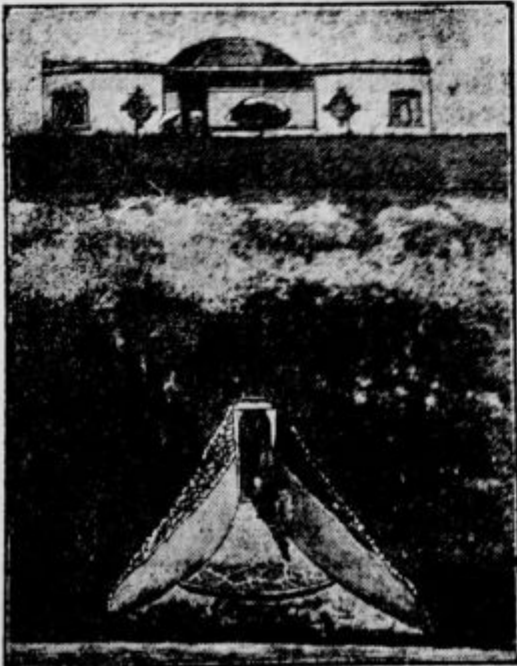
Odšli smo na peron. Majhen črnc v uniformi je hodil možato gorindol z bajonetom, visokim kakor strelod. Sam sebi je ugajal, kajti pred vsakim avtomatom za čokoladne bonbone je obstal in se gledal v ogledalu.

Gospod Lukić nama je predstavil dva častnika iz jugoslovanske legije, katerih imen si seveda nisem zapomnil, dasi smo ostali štiri dni skupaj. Bila sta prijetna družabnika, ki sta nam skrajšala marsikatero uro na nesrečni vrnitvi proti Rimu.

Zal mi je, da si nisem zapomnil njunih imen, ker sta govorila prav pametne reči, kot nimajo navade vsi Hrvati, pa tudi ne vsi Slovenci, a brez zamere, prosim, če sem tako kmetško netakten.

Odšli smo nazaj proti Ventimiglia, kjer nama je gospod Lukić preskrbel vozne listke do Rima, izpili smo na čast novim znancom nekaj čaš vina, in hajdi dalje proti Genovi po isti poti, skozi vrtove in predore, cel čas ob svetlomodrem rivijerskem morju.

Videl sem skozi okno kozo, ki se je pasla pod palmami in oljkami. Pokazal sem jo gospodu Ivanu, ta pa se mi je začel smejati, rekoč, če jo zavidam, srečno kozo ob rivijeri. »Da,« sem mu odgovoril, »srečnejša je pač kot mi kozli, ki se lovimo okrog po svetu za svojimi potnimi listi, a ne moremo nikamor.«

Vila kapitana Vale v Rottingdeanu (Sussex na Anglijskem) s podzemskim hodnikom na morje. Ta stavba oblika dovoljuje, da se prostor kar najpraktičneje izkoristi in so vsi prostori idealno lepi.

Eden izmed legijonašev, poročnik je bil, pa je celo pot pripovedoval zgodbe iz svojega ujetništva v Rusiji in v legiji.

Izpraševal ga je neki ruski učitelj o naših razmerah nekako tako-le:

»Kaj so Hrvatje?«

»Hrvatje so slovanski narod, ki ne žive v Rusiji.«

»Zakaj pa ne žive v Rusiji, če so Slovani?«

»Ker imajo doma dovolj prostora.«

»Ali redite pri vas konje in krave?«

»Seveda jih redimo!«

»Ali bikov nimate?«

»Kajpada, tudi bike imamo.«

»Kaj pa žganje, ga pri vas tudi pijete?«

»Pijemo tudi žganje, če je treba.«

»Oslov pa pri vas gotovo nimate?«

»Ne,« je odgovoril poročnik, »oslov pa pri nas niti od daleč nimamo toliko kot pri vas v Rusiji.«

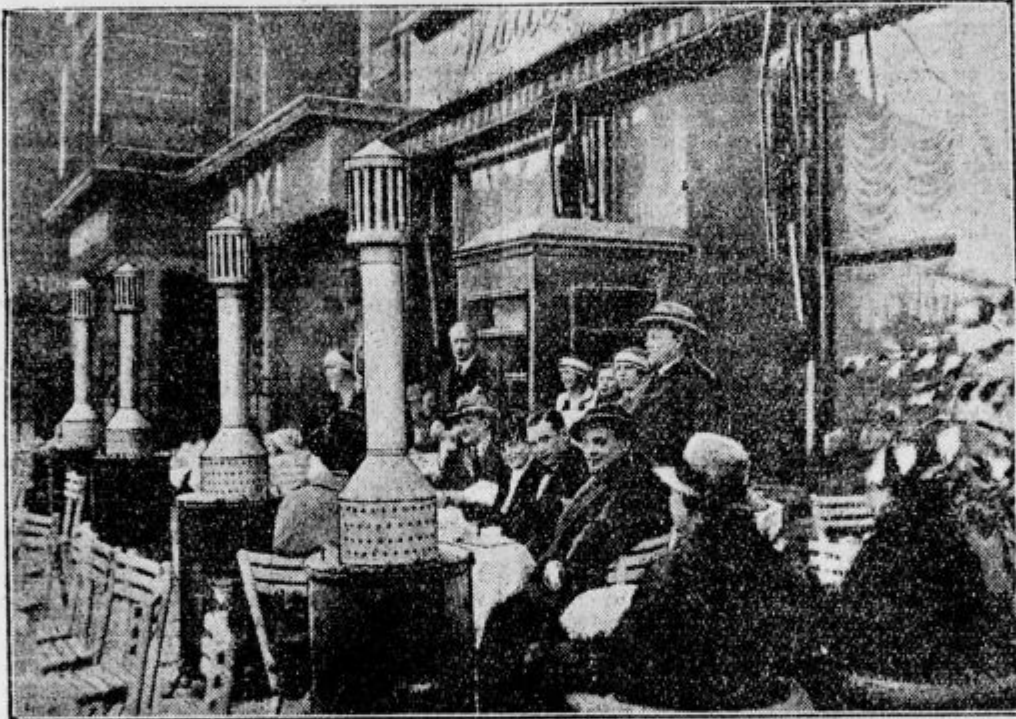
Upajmo, da vsi ruski učitelji niso tako izobraženi in čudno je, da modri gospod učitelj ni vprašal tudi, če imamo pri nas Tolstoje in Dostojevske, kakor oni Idrijčan, ki je, videč Sočo na solkanskem polju, vzkliknil: »Tukaj imajo pa veliko večjo Idrijco kot pa pri nas v Idriji.«

Krog polnoči smo odšli iz Genove proti Rimu, kamor smo se torej vrnili malo prej kot čez tri dni, v soboto 7. decembra 1918 opoldne.

(Dalje.)

Čudna predaja

Dne 8. dec. t. l. bo 10 let, odkar je vrhovni poveljnik angleške armade, general Allenby kot zmagovalac slovesno vkorakal v mesto Jeruzalem. Od vzvišenega do smešnega je le en korak, pravi pregovor: pri tem dogodku pa je bilo narobe.

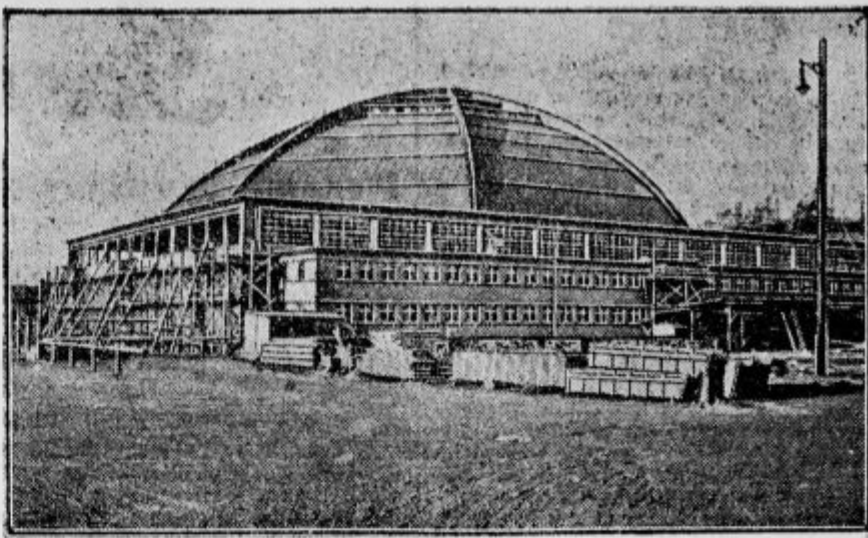
Koksove peči na terasah kavarn in drugih lokalov na Kurfürstendammu v Berlinu. Gostje morejo tako ob suhem vremenu tudi pozimi sedeti na svežem zraku.

Pisec teh vrstic je začasa svojega bivanja v Newyorku poslušal na radiu predavanje angleškega častnika, ki se je udeležil okupacije mesta Jeruzalema l. 1918. Častnik je pripovedoval, kako so Angleži prišli v posest ključev jafskih vrat v Jeruzalemu. Prve dni decembra so Angleži prodrli preko Gaze do arabske vasi Malha, šest kilometrov oddaljene od Jeruzalema proti jugozapadu. Prodirajoče prednje čete so se tu utaborile malo pred poldnem. Medtem so turško-nemško-avstrijske čete izpraznile Jeruzalem ter odšle po cesti — Naplusi proti severu. Zaradi svetlišč Angleži niso napadli in turški zavezniki ne branili mesta.

Proviantni častnik prve angleške slotnije, ki je prišla v Malho, je naročil kuharju, naj gleda, da dobi za častniški zajutrek nekaj jajec za drugo jutro. Angleži za svoj »breakfast« niso zadovoljni le s kavo ali čajem, ampak mora biti poleg tudi kak drug soliden prigrizek, in če drugega ne, saj mehko kuhana jajca.

Kuhar ponižno obljubi, da bo storil po povelju, pristavi pa, da ne veruje, da bi se v izjednem kraju sploh moglo dobiti svežih jajc. S kuhinjskim tovaršem zasedeta popoldne konja in hajdi na »zbirco« kurjih jajc. Prejezdila sta in preiskala vso okolico notri do jeruzalemskega obzidja: kurniki in kurja gnezda vsa prazna, vaščanov pa tudi nikjer; razbegli so se ob prihodu angleških čet.

Nevoljna Angleža prijezdita pred jafska mestna vrata, še vedno s praznimi košarama. Tu najdeta zbrano veliko množico Jeruzalemlčanov: v sredi med njimi mestnega župana, dalje poglavarje raznih verskih ločin, mestno civilno uradništvo, mestno policijo, vse v slavnostnem razpoloženju. Kaj pomeni to? Predno se moreta pogovoriti, že stopi pred nju mestni župan z vsem slavnim spremstvom in jima po globokem poklonu v slovesnem nagovoru o lojalnih namelih mesta in njegovih predstavnikov — izroči ključje mestnih vrat.

Nova veletržnica v Leipzigu, ki bo največje poslopje v obliki kupole na svetu. Kupola sloni na osmih oporah; ima 67 metrov v premeru in pokriva 6000 kvadratnih metrov ploskve. Poslopje je zgrajeno iz železobetona.

Govoril je seveda arabsko. Angleška kuharja ga nista razumela in sta debelo gledala velike ključje, ki jima jih moli gospod župan. Nekdo jima v angleškem jeziku raztolmači, da pomeni predaja ključev in nagovor župana lojalno predajo jeruzalemskega mesta. Sedaj sta bila kuharja še v večji zadregi: nista vedela, kaj početi. Ključje vzeti in z njimi priti pred komandanta brez kurjih jajc, po katere sta bila prav za prav poslana, se nista rav upala in sta se zato branila. Toda župan je le tiščal v nju, naj jih vzameta in odneseta na svoje poveljstvo, drugo pa naj bo, kakor hoče.

S težkimi ključji in še težjim srcem odjezdita v Malho k svojemu komandantu. Ta je bil sedaj tudi v zadregi in zraven še nevoljen, ker nista prinesla tudi kurjih jajc. Javil je celo zadevo polkovnemu poveljstvu: tu se tudi niso drznili na svojo odgovornost po — kak kompanijskih kuharjev sprejeti pred je mesta. Obvestili so brigadno poveljstvo v zaledju. Od tod je prišlo povelje, naj gite pošljejo nazaj mestnemu županu, da jih bo

jetja ne morejo več pismeno odgovarjati vsakemu interesentu posebej. To se pravi, da so Američani v reklami silno iznajdljivi. Nova postaja se gradi tudi v zvezi z načrtom, da bi se prenašali govoreči filmi.

V dveh — treh vrstah

Stavbna katastrofa v Vincennes na Francoskem, ko se je porušila nova zgradba in je našlo smrt 18 delavcev, se je te dni obravnavala pred sodiščem. Stavbenik Provini je bil obsojen na dve leti ječe. Odškodninske zahteve reši civilno sodišče.

Bivši črnogorski prestolonaslednik Danilo je vložil v Parizu tožbo zaradi filma »Vesela vdova«, ki da smeši hišo Petrovič. Princ zahteva pol milijona frankov odškodnine.

280.000 tekstilnih delavcev je ostalo brez pogodbe na Saškem in v Turingiji, ker so tako delavci kakor podjetniki odklonili rešitev draždanskega razsodišča.

Snegovi na Tirolskem. Na Tirolskem je padlo ogromno snega. Dva vlaka sta obtčala v snegu — eden v Dalaasu, drugi v Arlberskem gozdu — in so ju oprostili še le po 48 urnem delu. Arlberska cesta je zaradi plazov zaprta, hafelekarska žična železnica je ustavila promet, ker je na hribih zapadel nad štiri metre visok sneg.

Skandal na dekliskem zavodu. V nekem dekliskem zavodu v Göttingenu so morali izključiti 30 deklic, starih 15—16 let, ker je zdravniška preiskava dognala, da so spolno bolne in nekatere tudi nosne.

Za ponovno uvedbo igralnic po švicarskih letoviščih se je izreklo ljudsko glasovanje v Švici. 14.5 kantona je glasovalo za, 7.5 kantona proti. Z igralnicami upajo privabiti še večje število tujcev.

Magnetopatova zdravila. V Berlinu je zadnji čas nastopal neki dr. Müller kot magnetopat in po zadnjem predavanju je prodajal poslušalcem neke praške kot zdravilo. Po teh praških je šest oseb težko obolelo z znaki zastrupljenja. Policija preiskuje zadevo; zdi se, da Müller sploh ni zdravnik.

Ob zamenjavi starih turških bankovcev z republikanskimi bi se bil moral izkazati preostanek 15—20 milijonov turških funtov; preiskava pa je sedaj namesto prebitka odkrila primanjkljaj v višini približno 450 milijonov dinarjev. Zdi se, da so bančni uradniki stare bankovce znova spravili v promet.

V vojni oslepelega vojaka je v Berlinu v teku 14 dni na ulici nahrnilo 92 ljudi, med katerimi je bilo 80 žensk in le 12 moških; od 12 moških se jih je opravičilo 9, od 80 žensk le ena — in še ta je bila tujka. Pač pa je večina onih 79 žensk reveža bolj ali manj oštelja.

Londonska statistika o nezagadah izkazuje za čas od 1. januarja do 30. sept. t. l. 31.079 nezagod; na poškodbah je umrlo 309 oseb.

Sedela sta za mizo in se pogledovala. »On« je tod in tam raztreseno založil grizljaj. »Prav veseli me« — pravi »ona« — »da vam diši. Kajti mama trdi, da znam pravilno pripraviti samo dve stvari: slanikovo solato in pečeno torto.« — »A — in kaj je to tukaj?«

Kitovski plen na norveški obali. Lov na kite postaja v norveškem narodnem gospodarstvu vedno važnejša panoga. Število kitovskih družb stalno narašča; celokupni investirani kapital znaša 910 milijonov, vrednost enoletnega plena pa 1300 milijonov dinarjev. L. 1926. so ujeli 14.135 kitov, ki so vrgli 754.000 ton olja.

Za duha in srce

Za novim teatrom

k sobotni predstavi »Theophilus«

Evropa je v krizi. Vsi stojimo v pričakovanju novega, ki se naj izoblikuje iz vsega, kar je neurejenih težav v sodobnem, iščem človeštva. Kaj čuda, če je v podobni latentni, morda večini zakriti krizi tudi sodobni teater. Ta teater ima izrazito meščanski značaj (in je, žal, kot tak prešel na neštevne tudi na naše kmetijske odre) in sredi vsega drugega kakor brez pravih tal živitarni... Pomaga si s senzacionalnimi domisleki in dražimi pikantijami, ki vlečejo.

Rusija si je pač znala (in mogla) ustanoviti svoj teater, ki počasi odgovarja slogu nove ruske družbe in njenim novim življenjskim oblikam. V Evropi krize še ni konec in je bržčas v do glednem času ne bo. To čuti mladina, to čuti tudi vsi večji širokogledi duhov. Vendar nosijo pričakovanj bodočnosti v prsih. Več: delajo že na njej iz iskrene volje vsakdo v svojem krogu.

Med najbolj aktivnimi in tem hotenju je brez dvoma katoliška mladina. Povsod išče izpodbijanje sodobnosti in civilizacije zdrave, prvotne temelje vsemu življenju in njega pojavom.

Tako vidimo, da dela isto tudi v teatru. Ob dokladnem meščanskem gledališču, ob plehkem »diletantskem« (ljudskem?) gledališču ustvarja ta mladina svoj novi teater. Odkriva ga pravzaprav na novo, pa ga tudi oblikuje znova.

Opazamo to v Franciji in Nemčiji. Rokopise starih srednjeveških duhovnih iger, ki je v njih toliko zdrave neposrednosti in resnične ljudske umetnosti in pristnega krščanskega duha, otmajo pozabljenja v starih zaprašenih knjižnicah, jih prirejajo za igranje in jih — uprizarajo. In glej! Nov svet se s tem odpira njim in gledalcem, svet, poln onega zdravia in klenosti, ki po njima želajo v hladni in mrzli sodobnosti.

Take misterije igrajo po Franciji novo nastale in stari podobne »bratovščine« (Art et Foir, Compagnons de Notre-Dame), igrajo jih po Nemčiji skupine mladostnikov. Niti malo ni muzejskega v takem uprizaranju. Prime, kakor primejo sodobne stvari, ki nastajajo ob tem starem repertoarju iz novih ljudi (Ghéon v Franciji, Weismantel v Nemčiji).

* Ta misterij iz 15. stol. igra ljubljansko katoliško dijaštvo v soboto, 8. dec., na svoj praznik, ob 4. uri pop. v veliki dvorani Uniona. Ob 6. uri pop. istega dne se oddaja po radiu.

»Theophilus« je poskus, in sicer prvi te vrste, na Slovenskem. Naj ne manjka pri tej prvi uprizoritvi nobenega prijatelja mladine, resničnega ljudskega teatra in nove katoliške prihodnosti, pri katere ustvarjanju moramo biti vsi eno. N. K.

Ksaver Meško: Na poljani

V založbi tiskarne sv. Cirila v Mariboru je sedaj izšla — po dvajsetih letih — druga izdaja Meškove povesti »Na poljanje«, poleg njegovih črtic »Ob tihih večerih«, ki je pred nekaj leti tudi že doživela drugo izdajo, nedvomno eno najboljših Meškovih del. Ko morda po dolgem času zopet odpreš to Meškovo knjigo, ves usmerjen po toku sodobnih, najnovejših umetniških struj, te nekaj časa zadržuje razdalja, ki jo je nujno napravil čas in umetniški razvoj. Potem se polagoma preusmeriš, odpreš, ogreješ, začutiš drugo težnjo, poslušneš daljnaj, a vedno bližjim, znanim, domačim glasovom — Meškove umetnosti.

Pisatelj je v tem delu posvečenemu »domovini«, a sladkosti in bridskosti ljubljani... razgrnil pred nami kos slovenske zemlje, odkril njeno trpljenje in slabosti, dobroto in greh, jo duhovno razširil in dvignil do nevihtnega, a notranje realnega narodnega občutja, do višje duhovne celote — domovine. Tej domovini hoče biti pisatelj pravičen, a mil in prizanesljiv sodnik, etični propovednik in očiščevalec, proseč in roče jo, naj čuva v sebi božjo luč. Tu vrši Meško isto prerobjevalno delo kot Ivan Cankar s svojimi satirami in farsami, le z drugimi umetniškimi sredstvi in na objektivnejših, konkretnijših religioznih in moralnih temeljih.

Zato je Meško svojo snov, ki mestoma izhaja k naturalističnemu oblikovanju, obdelal idealistično — stendenčno, idejno-etično, opredeljujoč in presojajoč sleherni dejanje in nehanje po njega etičnih kvalitetah, z ostro lučjo prodirajoč v temine vesti, ki jo drami, obtočuje, tolaži in celi. To etično gibalno ni skrito kakor nevidna vzmet v umetniški obliki sami, torej v njenih stilnih elementih, marveč v osebno se uveljavljajočem pisateljevem nazoru, ki išče strastno-intimno neposrednosti v živem, človeškem odnosu do čitalca. Ta nazor veže in prepleta snov, preklanja dejanje, da je idejni floris celotne zamisli viden v vsaj svoji nazornosti. Dalje se v formalne značilnosti in potankosti tega Meškovega dela ne moremo spuščati. Po tej kratki poizkusi oznaki pa nam je postalo jasno vsaj to, da je ta povest v svojem bistvu plemenito umetniško-vzgojno delo, ki naravnost sili med ljudstvo.

vsled pospešene delavnosti občinskega sveta proračun za bodoče leto večji. Mnenja pa je, da bi le kazalo znati najemniški vinar nekoliko znižati. Tudi je proti 20% poviški najemnin v mestnih hišah in se mu zdi tudi doklada k pridobitni previzoka. Predlaga pa povišanje davka na avtomobile ter na pse. Umetnost bi bilo tudi povišati za 5000 Din postavko podpore kulturnim društvom. Po debati, katere se udeležijo še gg. Skaza in dr. Salamun, predlaga g. Fras, da se proračun v celoti sprejme. Celotne potrebe bi znašale po tem proračunu Din 2.502.356 50, redno kritje 940.579 Din, dohodek mestnih davčin v predvidenem obsegu 1.807.000 Din, torej čisti prebitki 245.220 Din. Proračun v predlagani obliki je bil nato sprejet z vsemi glasovi proti enemu. G. dr. Fermeve je glasoval za proračun z dodatkom, da se ima po preteku prvega polleta odstotek doklade na pridobitno in najemniški vinar za drugo polletje znižati, ako bi se ugotovilo, da je bila v proračunu vzeta podlaga pravilna in da je pričakovati faktičen prebitki v smislu proračuna. Z 19 glasovi proti trem se v smislu predloga poročevalca sklene dovoliti kapucinskemu samostanu 50% popust od vinskega mošta 4040 l, ki je bil nabran potom bere. — Soglasno se odobri izplačilo podpore 3000 Din dijaški kuhinji. Soglasno se sklene iz postavke podpore dramatičnemu društvu izplačati mestnemu gledališču Maribor za pripranje predstav v Ptuj v smislu dogovora znesek 15.000 Din. — Sledi poročilo o znamenjavi vojašnice kralja Petra in velike kasarne, ki se je izvršila dne 24. nov. t. l. na podlagi cenitve obeh objektov. Mestna občina bo za vojašnico kralja Petra dobila veliko vojašnico ter 1 milijon dinarjev v gotovini.

Slovenjgradec. Vest, da je g. Savec Stefan, ki se je smrtonovarno ponorečil z avtomobilom, umrl, je bila pomotna. G. Savec je že precej okreval in mu želimo, da bi čimprej popolnoma ozdravel.

Pohišstvo - Preproge

Linolej, zavese, posteljne odeje, namizni prtji, vzgljavnja, tuhenti, šivane odeje, volnena pregrinjala, pregrinjala za mobilje, gradl za matrace, kakor tudi vse vrste lesenih, tapetiranih in železnih mobilij po čudovito nizkih cenah pri KAROLU PREIS, MARIBOR, Gosposka ulica šte. 20. Ceniki zastoj! Ceniki zastoj!

Trgovci in sportni klubi naročajo na debelo

smučarske čepice

pri ALBINU JAZBECU Kranj — Slovenija.

Da si očuvate zdravje

je v prvi vrsti potrebno, da se obranite prehlada. Za to pa potrebujete zimsko perilo, nogavice, vesto ali pulover, volneni šal, dobro obleko in plašč. Vse to si nabavite najbolje in po zelo nizki ceni v priznani solidni trgovini

I. N. Šoštarč, Maribor Aleksandrova cesta 15.

Moj ljubi mož!

Odslej si moraš kožo vedno, predno se obriješ, utreti z

NIVEA-CREME

Videl boš, da olajša britje in prepreči vsako ranitev kože. Saj sam vem; NIVEA-CREMA je edina kožna krema, ki vsebuje Eucerit, in v tem temelji njen učinek. Ne pušča nobenega neprijetnega bleska za seboj in stori, da izgledaš mladostno in dobro negovan. Je nočna in dnevna krema ob enem. Še danes ti pošljem eno tubo ali škatljo.

Sport

NOGOMETNE TEKME ZA GOSPOSVETSKI POKAL.

Letošnji turnir za Gosposvetški pokal, ki ga je razpisal SK Ilirija leta 1926 ob svoji petnajstletnici in čigar prebitki gre v korist Jugoslovanske Matice odn. Gosposvetkega Zvona, se izvede 8. in 9. t. m. (na praznik in v nedeljo) popoldne na igrišču SK Ilirije. Na torkovi seji medklubskega odbora za izvedbo letošnjega turnirja je bila določena sledeča razvrstitev tekem: 8. t. m. (na praznik) ob 13.30 Ilirija : Hermes, ob 14.45 Maribor : Svoboda, 9. t. m. (v nedeljo) ob 13.30 Reka : Grafika, ob 14.45 Ilirija : Maribor.

V presledku med obema tekmama 9. t. m., to je pribl. ob 14.30 nagovori občinstvo in sedulojčih šest moštvo zastopnik Jugoslovanske Matice. Prireditvam bodo prisostvovali oficijelno zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

Redni letni občni zbor SK Ilirije. — SK Ilirija sklicuje 17. redni občni zbor kluba, ki se vrši v petek, 14. t. m. ob 19.30 v velikem vrtnem salonu restavracije »pri Levu«, Gosposvetka cesta 16. Dnevni red: 1. Poročila o delovanju kluba v letu 1928. 2. Poročilo revizorjev. 3. Volitev novega odbora. 4. Smernice za bodočo poslovno dobo. — Otvoritev novega kopališča v sezoni 1929. — Služajnosti. — Odbor SK Ilirije.

SK Ilirija, nogometna sekcija. Danes ob 15. trening. V garderobo pridite ob pol 15. Običajni trening v petek odpade, ker se na praznik in v nedeljo vrše tekme. — Načelnik.

ASK Primorje, lahkoatletika sekcija. Vabim vse aktivne atlete na seslanec, ki se vrši danes ob 18 v klubovem tajnistvu. Masarykova 1 radi sodelovanja pri statetnem teku v Mariboru. — Načelnik.

Sportni dogodki

V Švici so začeli zelo agitirati, da se kajenje na zimskosportnih železniških prepravah. Bi bilo prav umestno! Zunaj vdihavaš sveži gorski zrak, v vlaku ti pa leže dim na pljuča.

Izborna pljuha imata Joe Ray in Quafi. Pisali smo, da za Quafija razdalje 20 do 30 km niso pripravne in da so zanj boljše razdalje nad 30 km. Sedaj ga je pa premagal Ray tudi na 42 km; za 400 m je bil pred njim. In pravijo: Quafi ni navažen na trdo tekališče (tekla sta v hali), na prostem bo bolje tekel. — Nurmi prihaja v Ameriko. Danes 5. dec. se vkrcal. — Amerikane Edmunds je skočil s palice 4,31 m visoko. — V Berlinu so pridili velike tekme v zaprtem prostoru seveda: 3x1000 m klub Preussen 8:06,5, 4x400 m Charlottenburg 3:46,2, olimpijska vrsta Preussen 4:00,5, 1000 m Wichmann 2:34,4, itd.

Priznali so nemški plavalni rekord Schuberta 100 m prosto v 1:00,6. Küppers je plaval 200 m hrbtno v 2:40,7, evropski rekord. Baronova 300 m prsno v 6:45,6! V angleškem plavalnem rekordnem seznamu je Oger Barany naveden trikrat: na 100 y, 150 y in 220 y.

Ogrski nogometni klub Ferencvaros se je igral s klubom Somogy 5 : 0, Nemzeti je premagal klub Vasas 1 : 0; senzacionalno je vplival poraz Hungarie proti lokalnemu klubu Boesky v Debrecinu 0 : 2. Se bolj senzacionalno morda poraz dunajske Austrie proti Fürtihu 2 : 3. V istem razmerju, 3 : 2, so v Milanu premagali Italijani Holandece; 30.000 gledavcev, Dunajčan Braun je vodil igro naravnost mojštrsko. 13.000 gledavcev je pa gledalo v Pragi nedoločeno igro Slavija : Sparta 1 : 1 in 20.000 gledavcev v Hamburgu igro Koebenhavna proti Hamburgu 3 : 1. Lizbona je premagala v Parizu pariško moštvo 2 : 1. Na Dunaju Sportklub : Rapid 1 : 0, FAC : Admira 1 : 0, Vienna : Nicholson 2 : 1; točk imata WAC in Admira po 14, Sportklub 12, Slovan 5, BAC 1, itd. — Hašk je igral proti Gradjanskemu 4 : 3 in si je priboril s 14 točkami 1. mesto. Gradjanski ima 12 točk, Victoria in Železničari po 8, Concordia 7.

Objava

Uprava državnih monopolov namerava nabaviti na podlagi odločbe upravnega odbora samostojne monopolne uprave M.br. 30.373 z dne 19. novembra tek. leta potom II. ponudbene licitacije, ki se bo vršila dne 20. decembra 1928 ob 11. uri v pisarni uprave:

10.000 metrov ameriškega platna

za potrebe uprave državnih monopolov. Pogoji kakor tudi vsi ostali podatki se morejo dobiti v pisarni ekonomskega oddelka, odsek za kupovanje — te uprave.

Iz pisarne uprave državnih monopolov EM broj 24.629 z dne 23. novembra 1928 v Beogradu.

Cene še kot pri RAZPRODAJAH se dobi vsakopravno manufakturno blago samo pri TRPIN, MARIBOR, Glavni trg šte. 17.

Sodna dražba

Dne 7. decembra ob 9. uri zjutraj se bo v skladišču Ranzinger, Masarykova ul. 17,

prodajalo: posteljina, perilo, lonci, več kuhinjske posode, več plaščev, kožuh in druga obleka, aparat za britje, več kovčkov, ročna blagajna, več moških in ženskih zlatih ur — popolnoma novih.

Oblastveno privoljena

šoferska šola

pri prejšnjemu komisarju za šoferske izpite I. GABERŠČIK, Bleiweisova 52, se otvori 9. t. m. Na razpolago zaprt in odprt voz. — Tečaj za vse.

Zahtevajte brezplačni cenik.

Elegantna

plitka, dobra in cenena ura

Din 98.—

3letno jamstvo.

14 dni na poskušajo, ako ne odgovarja, se vrne denar.

Anton Kiffmann

Maribor št. 40 b.

Specijalist za samo boljše švicarske ure.

Cenik brezplačno.

Premog na vagone

dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani.

Zahtevajte ponudbe!

